Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН • № 25 (9261). • 1988 йил 3 февраль • чоршанба • Баҳоси 3 тийин.

ТАШКИЛОТ КОМИТЕТИНИНГ ҚАРОРИ

2 февраль куни Тошкентда В. И. Ленин номидаги Совет болалар фонди Ўзбекистон республика бўлимининг таъсис конференциясига тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш ташкилот комитетининг мажлиси бўлди.

Мана шу муҳим тадбирга ҳозирлик кўриш ва уни ўтказиш, янги жамоат ташкилоти фаолиятини кенг пропаганда қилиш билан боғлиқ масалалар кўриб чиқилди. В. И. Ленин номидаги Совет болалар фонди Ўзбекистон республика бўлимининг таъсис конференциясини 1988 йил 27 февраль куни республика пойтахтида ўтказишга қарор қилинди. Конференцияга 450 киши делегат этиб сайланади.

Ташкилот комитетининг мажлисида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари М. Ҳ. Холмуҳамедов, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари С. У. Султонова иштирок этдилар. **(ЎзТАГ).**

КАДРЛАР ЎҚУВИ

Тошкент Олий партия мактаби партия, совет ва идеология кадрлари малакасини ошириш факультетида тингловчилар навбатдаги группасининг иқтисодий ўқуви тугади. Группа составида Ўзбекистон, Тожикистон ва Туркманистон шаҳар ва район партия комитетларининг саноат масалалари билан шуғулланувчи секретарлари бор эди.

Ўқув давомида экономикага партиявий раҳбарликни такомиллаштириш, қайта қуриш янги босқичи вазифалари ҳал этилиши учун совет ва хўжалик органлари роли ва масъулиятини оширишнинг энг муҳим масалалари кўриб чиқилди. Тингловчилар планлаштиришни қайта қуриш, фан-техника тараққиётини ривожлантиришни бошқариш проблемаларини муҳокама қилдилар. Хўжалик юритишнинг янги шароитида партия комитетлари, халқ депутатлари Советлари, касаба союзлар активлигини ошириш йўлларига катта эътибор берилди.

Тингловчилар республикадаги йирик саноат бирлашмалари ва корхоналарининг раҳбарлари, олимлар билан учрашдилар ва суҳбатлашдилар. Тошкент ва Олмалиқдаги бир канча меҳнат коллективларини хўжалик ҳисоби ва ўзини-ўзи маблағ билан таъминлашга ўтказишнинг амалий натижалари билан танишдилар.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари А. С. Икромов, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ташкилий-партиявий ишлар бўлимининг мудири П. В. Догонкин, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари А. П. Романовский, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари В. В. Сударенков, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг масъул ходимлари, республика министрликлари ва идораларининг раҳбарлари тингловчилар ҳузурида нутқ сўзладилар.

(ЎзТАГ).

ИЖОДИЙ КУЧ-ҒАЙРАТНИ ҚАЙТА ҚУРИШ ВАЗИФАЛАРИНИ БАЖАРИШГА САРФЛАЙЛИК

Фан-техника жамиятлари VII Бутуниттифоқ съезди

Эндиликда қарийб ўн уч миллион олим, инженер, техник, иқтисодчи, илғор ишчи ва колхозчиларни мамлакатдаги 24 та Бутуниттифоқ фан-техника жамияти бирлаштириб турибди. Улар ҳар йили меҳнат унумдорлигини ва маҳсулот сифатини оширишга, принцип жиҳатдан янги технологиялар, меҳнатни автоматлаштириш воситаларини, юқори самарали машина ва механизмларни яратишга қаратилган икки миллионга яқин таклиф ва тавсияларни ишлаб чиқмоқдалар.

2 февраль куни Москвада, Катта Кремль саройида Фан-техника жамиятлари VII Бутуниттифоқ съезди очилди, ижодий жамиятларнинг қудратли потенциалидан иложи борича тўлиқ фойдаланиш, мамлакатнинг иқтисодий ва социал ҳаётини қайта қуриш жараёнларида уларнинг фаол иштироки проблемалари ушбу анжуманнинг диққат марказида турибди.

Л. Н. Зайков, Н. Н. Слюньков, В. И. Долгих, Г. П. Разумовский ўртоқлар президиумга чиқадилар. СССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари **В. С. Мураховский,** СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари **И. С. Силаев,** ВЦСПС раиси **С. А. Шалаев,** КПСС Марказий Комитетининг масъул ходимлари, министрликлар ва идораларнинг раҳбарлари, олимлар, ишлаб чиқариш илғорлари ҳам шу ерда эдилар. Қардош социалистик мамлакатлардан келган меҳмонлар, халқаро фан-техника ташкилотларининг намояндалари съездда ҳозир бўлишди.

Мамлакат Фан-техника жамиятлари Бутуниттифоқ кенгашининг раиси академик **А. Ю. Ишлинский** ҳисобот доклади қилди.

Фан-техника жамиятлари (ФТЖ) Бутуниттифоқ VII съезди Совет жамияти тараққиётининг бурилиш босқичида ўтказилмоқда, деб таъкидлади докладчи. Социализмнинг ленинча концепцияси равнақида янги тарихий марралар бўлган КПСС Марказий Комитетининг 1985 йил апрель Пленуми, КПСС XXVII съезди ғоялари ижтимоий онгга тобора теранроқ сингиб, одамларга илҳом бахш этмоқда, моддий кучга айланмоқда. Фан-техника зиёлилари, ишлаб чиқаришнинг барча новаторлари қайта қуриш жараёнига фаол киришдилар.

«Қайта қуриш, демократияни ривожлантириш жамоат ташкилотларининг куч-ғайрати, имкониятлари ва ҳуқуқларини... тўла-тўкис сафарбар этишга ёрдам беради», — деди М. С. Горбачев Улуғ Октябрнинг 70 йиллигига бағишланган тантанали мажлисдаги докладида. Ўртоқлар, бу сўзлар бевосита бизга тааллуқлидир. КПСС XXVII съезди фан-техника тараққиётини жадаллаштириш, ишлаб чиқаришни техникавий қайта жиҳозлаш ва реконструкциялашни қайта қуришнинг негизи, экономикани ривожлантириш суръатлари ва самарадорлигини оширишнинг асоси, деб эълон қилди.

Бу съездимиз зиммасига алоҳида масъулият юклайди. Фан-техника жамиятларининг аъзолари анжуманимиздан ишларнинг аҳволини принципиал таҳлил этишни, дадил қарорлар қабул қилишини кутмоқдалар. Съезд бош масалага, яъни қайта қуришнинг ҳозирги босқичида Фан-техника жамиятларининг жуда катта имкониятларини қай йўсинда жадаллаштиришнинг реал омилига айлантириш, бундан буёнги тараққиётнинг истиқболларини қандай қилиб белгилаш ва ниҳоят, ҳаракат программасини қандай қилиб тузиш керак, деган саволларга жавоб бериши лозим.

Жамиятлар ихтиёрида нималар бор, уларнинг реал имкониятлари қандай? Бизнинг асосий бойлигимиз, албатта, ижод иштиёқида жўш ураётган, сира лоқайд бўлмаган, ўз умрини фан ва техникага хизмат қилишга бағишлаган кишилардир. Улар — Фан ва техника соҳасидаги мамлакат интеллектуал ва новаторлик потенциалининг гултожидир, бу кишилар актив гражданлик позициясини эгаллаб турибдилар.

Муваффақиятли ишлаш учун жамиятлар қўлида анчагина ресурслар бор. Эндиликда 24 та Бутуниттифоқ Фан-техника жамиятининг бирлашмалар ва корхоналар, илмий-тадқиқот институтлари ва конструкторлик бюроларида, қурилишлар ва транспортда, шахта ва конларда, колхоз ва совхозларда, олий ўқув юртлари ва техника билим юртларида 140 мингдан кўпроқ бошланғич ташкилоти бор. Мамлакатнинг 66 та йирик саноат марказидаги техника уйлари фан ва техника ютуқларини тарғиб этиш учун катта ва фойдали иш олиб бормоқдалар, меҳнаткашларнинг малакасини ва илмий-техникавий ҳамда иқтисодий билимларини оширишга ёрдам бермоқдалар.

Фан-техника жамиятларининг VI Бутуниттифоқ съезди қарорларига мувофиқ жамиятларнинг янги техника юзасидан тузилган планлар, социал-иқтисодий ва илмий-техникавий программаларни тузиш ва амалга оширишга ўтказаётган таъсири кучайди. Тармоқлараро комплекс проблемаларни ишлаб чиқиш масалалари жамиятлар фаолиятида муҳим ўрин тутди. Сўнгги йилларда ҳисоблаш техникаси, машинасозлик, қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришини интенсивлаштириш ва бошқа актуал йўналишлар бўйича фан-техника жамиятлари Бутуниттифоқ кенгашининг ўзидагина 40 дан кўпроқ кенг миқёсдаги ечимлар тайёрланди.

Аммо, афсуски, фан-техника жамоатчилиги барча таклифларининг «қисмати» ёруғ бўлаётгани йўқ. Мана бир мисол: Фан-техника жамиятлари Бутуниттифоқ кенгашининг транспорт комитети ҳажми катта бўлган, вазни оғир ускуналарни ташишнинг комплекс технологиясини ишлаб чиққан эди, бу технология саноат объектлари қурилиши муддатларини 3—4 баравар қисқартириш, қурилиш-монтаж ишлари қийматини 25 процент арзонлаштириш имкониятини беради. Янги йилгача бу технологияни жорий этишдан халқ хўжалигида кўрилган самара 500 миллион сўмдан ҳам ортиб кетди. Бундан ҳам кўпроқ наф кўриш мумкин бўлур эди, чунки мазкур технологияни жамоатчилик 1975 йилдаёқ таклиф этган бўлиб, у ҳанузгача кўп ерларда жорий этилмаган.

Бундан илгариги VI съездда маҳсулот сифатини ошириш масалалари диққат марказимизда бўлган эди. Ўтган давр мобайнида фан-техника жамиятлари кенгашлари ва правлениелари корхоналардаги сифат тўгараклари ишини активлаштирдилар. Жамоатчилик экспертизалари ва маҳсулотнинг энг муҳим турларини аттестациялашни ўтказишни ташкил этдилар. Қоғоз ва ёғочни қайта ишлаш, нефть ва газ саноати, Москва, Киев шаҳарлари, Ленинград области фан-техника жамоатчилигининг ташаббуслари кенг кўламда қўллаб-қувватланди. Арманистон, Литва, Пенза, Тула, Красноярск, Волгоград, Ульяновск, Полтава фан-техника жамиятлари ташкилотларининг ишидаги янги формалар яхши маълум.

(Давоми 3-бетда).

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумида

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми матбуотда кўп йил самарали ишлаганликлари, меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялашда фаол иштирок этганликлари учун қуйидагиларга «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган журналист» фахрий унвони берди:

Алиев Ғани — «Ўқитувчи» нашриётининг чет эл адабиёти редакцияси мудири.

Алимбоев Тоҳир — «Ҳақиқати Ўзбекистон» газета редакциясининг маҳаллий ахборот ва спорт бўлими мудири.

Графкин Геннадий Гаврилович — «Советский Узбекистан» журнали редакциясининг фотомухбири.

Григорьев Антон Яковлевич — Ўзбекистон ССР Нашриёт, полиграфия ва китоб савдоси ишлари давлат комитети ижтимоий-сиёсий, илмий-техникавий ва ўқув-педагогик адабиёт бўлимининг етакчи редактори.

Мирзааҳмедов Абдувоҳид — «Тошкент ҳақиқати» газета редакцияси хатлар ва оммавий ишлар бўлимининг мудири.

Мирҳодиев Тоҳир Мирҳошимович — «Қишлоқ ҳақиқати» — «Сельская правда» газета редакциясининг масъул секретари.

Рустамов Богатир Тўлқунович — «Среднеазиатская магистраль» газетасининг редактори.

Саъдуллаев Жўра Рихсиевич — «Совет Ўзбекистони» газетаси редакторининг ўринбосари.

Самадов Мажид — Тошкент область «Меҳнат байроғи» Пискент район газетасининг штатсиз мухбири, журналистика ветерани.

Селимов Сервер — «Ленин байроғи» газета редакциясининг масъул секретари.

Хазратқулов Маматқул — «Ўзбекистон адабиёти ва санъати» газета редакциясининг масъул секретари.

Холмуҳамедов Турсунпўлат Қосимович — «Ғунча» журналининг бадиий редактори.

Хамагаева Леокадия Михайловна — «Ўзбекистон коммунисти» — «Коммунист Узбекистана» журнали редакциясининг партия ва совет қурилиши бўлими редактори.

Шаповалов Виктор Владимирович — «Правда Востока» газетаси редакторининг ўринбосари.

Ястребов Петр Иванович — «Партия турмуши» — «Партийная жизнь» журнали редакциясининг ташкилий-партиявий ишлар бўлими мудири.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми матбуотда кўп йил самарали ишлаганликлари, меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялашда фаол қатнашганликлари учун қуйидагиларни Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотлади:

Абдумажидов Абдуворис — Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитети «Ёш гвардия» нашриёти редакциясининг мудири.

Абдурашидов Абдусамад Абдушоҳидович — Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳузуридаги матбуотда давлат сирларини сақлаш бош бошқармасининг катта редактори.

Арутюнова Маиса Сергеевна — «Ўқитувчи» нашриёти бош редакторининг ўринбосари.

Бўрихонов Бахтиёр Убайдуллаевич — Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриёти нодаврий нашрлар редакциясининг катта редактори.

Еремеева Альбина Алексеевна — Ғафур Ғулом номидаги нашриёт санъат назарияси ва тарихи редакциясининг мудири.

(Давоми 3-бетда).

ҚАЙТА ҚУРИШНИНГ ҲАЛ ҚИЛУВЧИ ОМИЛИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг IX пленумидан

Барча камчиликларимизни интизомсизлик, масъулиятсизлик билан изоҳланса ҳаддан ташқари жўн иш бўлур эди, деб таъкидлади Навоий область партия комитетининг иккинчи секретари **Ж. М. Жонибеков.** Масъулиятсизлик — сабаб эмас — оқибатдир. Гап — социал-иқтисодий ривожланиш орқада қолганлигида, кадрларнинг умумий ва сиёсий маданияти пастлигида, уларнинг уқувсизлигидадир. Узоқ вақтдан бери улар фикрлаш ва мустақил иш тутишни унутаёзган эдилар.

Масалан, капитал қурилишни олиб кўрайлик. Область қурилиш ташкилотларининг ҳамма раҳбарлари ва бош мутахассислари олий маълумотга эга бўлиб, тегишли ихтисосликда меҳнат қилмоқдалар. Бироқ иқтисодийислоҳот масаласи юзасидан машғулот ўтказиш пайтида улардан кўплари қурилиш ишларини юритишнинг, хўжаликни тежамли бошқаришнинг замонавий усуллари энг оддий масалаларидан мутлақо хабарсиз эканликлари, қурилиш экономикасини, хўжалик ҳисоби моҳиятини билмасликлари маълум бўлиб қолди.

Бошқа тармоқларда ҳам манзара мана шундай. Шунинг учун ҳам областда иқтисодий ва касб-кор умумий ўқуви йилини эълон қилишга қарор берилди. Мутахассисларнинг уқувсизлигини шу йўл билангина бартараф этиш мумкин. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг Бюроси, Марказий Комитет бўлимлари, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретарлари В. П. Анишчев, В. А. Антонов, А. С. Икромов, В. Н. Лобко шу муаммога эътибор беришлари керак.

Республикамизда социал соҳани пул билан таъминлаш даражаси жуда паст. Инсонга ғамхўрлик кучайтирилмас экан, ҳеч қандай танқид самара бермайди. Ақл бовар қилмайдиган вазият вужудга келмоқда: ривожланиш суръатларининг жадаллашиши, республика миллий даромадининг кўпайиши турмуш даражасига жуда суст таъсир қилмоқда.

Уч кун муқаддам область партия комитетининг бюро мажлисида Зарафшонда вужудга келган маънавий-психологик вазият масаласи кўриб чиқилди. Бу ерда ишлаб чиқариш фондлари йил сайин кўпайиб борди. Аммо инсонни унутиб қўйдилар. Шаҳарнинг савдо майдончалари, касалхонадаги ўринлар, мактаб муассасалари билан таъминланиши республикадаги ўртача даражадан пасайиб кетди . Бу — Навоий область партия комитети учунгина эмас, республика Госплани раҳбарлари учун ҳам жиддий мулоҳаза юритишга яхши мавзудир.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг Бюросида қабул этилаётган қарорларнинг аҳамиятини камситмаган ҳолда, бугун унинг аъзоларига келажакни олдиндан кўра билиш учунгина эмас, айни вақтда ҳозирги кунда келажакка замин яратиш учун ҳам истиқбол характерига эга бўлган масалалар билан кўпроқ шуғулланишни маслаҳат бериш ўринли бўлади. Танқид нақадар кўпроқ бўлса, Марказий Комитет комиссияси ва аппарати шу қадар яхшироқ ишлаган бўлади, деган фикр вужудга келиб қолган. Камчиликларимиз замирида ётган сабабларни чуқур илмий таҳлил этиш эса етишмаяпти.

Марказий Комитет Бюросининг ишида ҳозирча ҳаракат ва ижрочиликнинг аниқ изчиллиги кўринмаяпти. Масалан, биз чорвачиликнинг жуда муҳим тармоғи — қоракўлчиликни соғломлаштириш масаласини кўтарган эдик. Учқудуқда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари, республика органларининг вакиллари иштирокида активлар йиғилишини ўтказдик. Шу масала юзасидан махсус қарор қабул қилинади, деб бизга ваъда беришди. Бироқ ҳужжатлар И. Ҳ. Жўрабеков билан В. А. Антоновнинг қўл остидаги ходимлар кабинетларида йўқолиб кетди.

Марказий Комитет Бюроси ва секретариати ўз аппаратини замонавий иш услубини ҳосил қилишга етарли равишда йўналтирмаяптилар. Обкомларда ҳисобот ва ёзма ахборот аввалгидан кўра камроқ талаб қилинаётганлиги ҳисобга олинмаса, ҳамма иш эскичасига давом этмоқда. Бунинг устига телефон орқали буйруқ ва кўрсатмалар бериш кўпайганини сезиб турибмиз.

Республикада қайта қуришнинг келажагини, мамлакатнинг келажагини ҳал этадиган муассаса бўлмиш мактабга муносабатни ўзгартиришдек муҳим масала ҳал этилмаяпти, деб таъкидлади Ўзбекистон ССР маориф министри **О. С. Аббосова.** Мактаб юзасидан ва оила билан ишлаш юзасидан бир талай ҳужжатлар қабул қилинган бўлса ҳам, аммо бу ҳужжатларнинг бажарилишини Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, республика Министрлар Совети мутлақо етарли равишда контрол қилмаяпти. Бунинг натижасида мактабларнинг 70 проценти икки сменада ишламоқда, ярмиси мослаштирилган биноларда жойлашган. Ўқув юртларининг кўпида иссиқ овқат бериш йўлга қўйилмаган. Ўқув жараёнининг ташкил этилиши мактаб ислоҳоти талабларидан жуда орқада қолмоқда. Шу масалаларнинг ҳаммаси юзасидан биз Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетига ҳам, республика Министрлар Советига ҳам неча марталаб мурожаат этдик.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг Н. Т. Тўхлиев бошчилигидаги Фан ва ўқув юртлари бўлими ўз ишини қайта қуриши, икир-чикир масалаларга аралашавершдан воз кечиши, маорифни ривожлантиришнинг ялпи муаммолари билан шуғулланиши керак.

Ҳозир мактаблардаги ва халқ маорифи бўлимларидаги бошланғич партия ташкилотларининг ишини яхшилаш жуда зарур бўлиб қолди. Район ёки шаҳар мактабларидаги ишларнинг аҳволи учун маҳаллий партия ва совет органларининг масъулиятини ошириш лозим.

Мактаб ислоҳотини амалга оширишда йўл қўйилган камчиликлар учун республика Маориф министрлиги ўз зиммасидаги масъулиятни соқит қилмайди. Пленумда бизнинг шанимизга айтилган танқид мутлақо тўғри. Биз ундан тегишли хулосалар чиқариб оламиз.

Ҳозир, жамиятни революцион янгилаш даврида барча коммунистлар қайта қуриш вазифаларини ҳал этишда актив қатнашишни ўз вазифаси, деб билмоқдалар. Партия органларининг сўзи билан иши бир жойдан чиқмай қолганида, киши жуда ачинади. Бу ўринда мен ўқувчиларни, ўқитувчиларни, болалар боғчаларининг тарбиячиларини пахта териш ишига жалб этишни назарда тутаман, бу ҳол болаларни ўқитиш программасини ўзгартиришга олиб келди. Болаларга катта давлат ишида қатнашиш асосида ватанпарварлик туйғусини сингдириш керак, албатта. Бироқ, модомики жалб этмасликка сўз берилган экан, охиригача шу сўзда туриш керак эди, ўқитувчиларни болалар олдида, халқ маорифи бўлимларини ва Маориф министрлигини эса ота-оналар олдида иккиюзламачи қилишга мажбур этмаслик лозим эди.

Шу масала юзасидан тушаётган ҳамма хат ва шикоятлар Маориф министрлигига юборилмоқда. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ҳам, республика Олий Совети Президиуми ҳам, Министрлар Совети ҳам шундай хатларни бизга жўнатмоқда. Буни мутлақо нотўғри, деб ҳисоблайман. Мана шу жиддий камчиликларга йўл қўйган кишилардан қаттиқ жавоб талаб қилиш керак.

Министрлик коллегияси, унинг партия ташкилоти бажарилаётган ишлар ҳажмининг ўсиш суръатлари паст эканлигидан ғоят ташвишга тушмоқда ва хавотирланмоқда. Биз ёмон ишлаётганлигимиз сабабларини тўла-тўкис бартараф эта олмадик, 1988 йилда бу нарса такрорланмайди, деб айтишимизга имкон берадиган қатъий чоралар кўра олмадик, деди Ўзбекистон ССР қурилиш министри **А. Г. Мананников.**

Капитал қурилиш, илгаригидек, халқ хўжалигининг орқада қолаётган тармоғидир. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг Бюроси мана шу ғоят муҳим тармоққа раҳбарлик қилишда, бошқарувнинг маъмурий, буйруқбозлик-тазйиқ ўтказиш методларини тугатишдаги доимий камчиликларни бартараф этишда зарур даражада қатъият кўрсата олмади.

1987 йилда биринчи марта 1988 йилги пудрат ишларининг плани ўз вақтида тузилиб тасдиқланди ва ижрочиларга етказилди. Бироқ планлаштиришдаги камчиликларни тўла-тўкис бартараф этишга муваффақ бўлинмади, қурилиш ташкилотлари планларининг реал эмаслигидан ҳамон мушкул аҳволга тушиб қолмоқдалар. 1988 йилда 35 та ишга тушириладиган энг муҳим объектдан 29 тасини тўртинчи кварталда фойдаланишга топшириш кўзда тутилмоқда. Ваҳолонки, бундай планлаштириш олдинги йилларда ишлаб чиқариш қувватларини ишга тушириш барбод этилаётганлигининг асосий сабабларидан бири бўлган эди, чунки тўртинчи кварталда тиғиз вазифаларни бажариш учун монтажчилар, пардозловчи ишчилар етишмайди. Бундан ташқари, асбоб-ускуналар ўз вақтида етказиб берилиши таъминланмаган объектлар 1988 йил планига асоссиз равишда киритилган.

Бундай планлаштириш раҳбарликнинг яроқсиз ихтиёрий, буйруқбозлик усули натижасидир. Капитал қурилишни бошқаришда ҳеч бир асосланмаган ўз ҳукмини ўтказиш услуби ҳамон давом этмоқда. Масалан, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари А. С. Икромов ускуналарни етказиб бериш тўғрисидаги масала ҳал этилмаётганлигини олдиндан билган ҳолда министрликлар ва «Ташпромстрой» тресги раҳбарларидан ишчилар ва механизмларни 1987 йилда резина-техника буюмлари заводининг муддатидан илгари фойдаланишга топширилишини таъминлашга сафарбар этишни талаб қилди. Биз бу кўрсатмани бошқа бир қанча объектларга зарар етказган ҳолда бажардик. Заводни фойдаланишга топширишга муваффақ бўлинмади, чунки буюртмачи ҳатто ҳозирги кунда ҳам 162 та ускунани бутламади. Ҳозир эса завод биноси бор-у, ускуналар йўқ.

Тўпланган тажриба шуни кўрсатиб турибдики, қурилиш ташкилотларининг иши маҳаллий партия ва совет органлари томонидан доимий контрол қилиб турилган жойларда капитал қурилиш планлари муваффақиятли бажарилмоқда. Бу, айниқса, кадрлар масаласига тааллуқлидир. Хоразм, Наманган, Қашқадарё областларида бу масалалар яхши ҳал этилган. Афсуски, Сурхондарё ва Жиззах областларида ҳам шундай деб бўлмайди. Биз область партия комитетларининг секретарлари билан биргаликда кадрларни танлаш ва жой-жойига қўйиш масаласини тўғри ҳал этиш йўлларини қидириб топишимиз зарур.

Тошкент тўқимачилик комбинати партия комитетининг секретари **У. Султонова** экономикани бошқариш соҳасида ҳамон жиддий камчиликлар, нуқсонлар мавжудлигини қайд этиб ўтди. Меҳнат коллективларининг ташаббускорлигига, уларнинг мустақиллиги ва омилкорлигига тўсқинлик қилиш ҳоллари секинлик билан бартараф этилди. Буларнинг ҳаммаси комбинатимиз мисолида яққол кўриниб турибди. Партия комитети қайта қуриш вазифаларини ҳал этишга эриша олмади, маъмуриятнинг фаолиятини контроль қилиш борасида ўзига бериб қўйилган ҳуқуқлардан дуруст фойдаланмади.

Биз бундан бир йил илгари ўз харажатини ўзи қоплаш, ўзини-ўзи пул билан таъминлаш, хўжалик ҳисоби каби янги шароитларда ишлашга ўтган эдик. Ана шу шароитлар авваллари иккинчи даражали аҳамият бериб келинган кўпгина масалалар ва муаммоларни биринчи ўринга чиқариб қўйди. Биз эса бунга тайёр эмас эдик. Бунинг моҳияти нимада? Биз узоқ йиллар мобайнида мўлжал олдириб келинган барча план кўрсаткичлари аҳолининг ҳақиқий талаб-эҳтиёжларига зид ҳолга олиб келди. Истеъмолчига яхши газлама керак бўлса, бизга кўпроқ метр ва бошқа ялпи кўрсаткичлар керак эди.

КПСС Марказий Комитетининг 1985 йил апрель Пленумидан кейин бир қанча чора-тадбирлар амалга оширилди, биз маҳсулот турининг 50 процентини аранг янгилашга муваффақ бўлдик, ҳозир илгари тўқиб чиқарилмаган газламаларни чиқаряпмиз. Эндиликда аҳолининг талаб-эҳтиёжини кўпроқ қондираяпмиз, аммо ички проблемалар яна ҳам кўпроқ кескинлашди.

Сиз, сўзга чиқаётган кишилар, фақат проблемаларни ўртага қўясизлар, деб бизга кўпинча таъна қиладилар. Марказий Комитет кўпгина етилган масалаларни узоқ йиллар давомида корхоналарда, меҳнат коллективларида ҳал эта олмаган экан, биз шу проблемаларни қаерда ўртага қўйишимиз керак? Ҳозирги вақтда эса хўжалик ҳисобига ўтилгандан кейин олдимизда янги проблемалар пайдо бўлмоқда. Орқага йўл йўқ эканлигини биз тушунамиз, демак бошқа йўлларни топиш керак.

Биз корхоналарни реконструкция қилмай ва техника билан қайта таъминламай туриб белгиланган марраларга чиқа олмаймиз. Хўжалик ҳисобига ўтиш коллективни, унинг ҳаёт фаолиятини фойдага, пировард натижага тўла боғлиқ қилиб қўйди. Биз фойдани ип-газлама ишлаб чиқариш катта туркумини ниҳоясига етказувчи охорлаш фабрикасидан оламиз. Бизнинг бу фабрика эса 1932 йилдаёқ барпо этилган ва машина-ускуналар билан жиҳозланган эди. Иттифоқ министрликлари, мамлакат ҳукумати, республика Компартияси Марказий Комитети бизни қўллаб-қувватламоқда, оҳорлаш фабрикасини реконструкциялаш биринчи навбатини тугаллаш учун марказлашган тартибда фондлар ажратилган. Ҳамма йўллар очилгандек бўлиб кўринган ҳозирги пайтда қурилишни олиб бориши лозим бўлган «Ташпромстрой» ташкилотлари бир йил ичида фақат бир миллион сўмнигина ўзлаштирмоқчи.

Буни турғунликдан қутулиш, деб бўладими, ахир? Меҳнат коллективларидаги ишларнинг аҳволига партиявий таъсирнинг сустлиги тўғрисида бу ерда айтилган гаплар Компартия Марказий Комитети Бюроси ва секретариати шанига қаратилиши лозим. Ахир, Марказий Комитет, унинг Бюроси, бўлимлари корхоналар олдида турган муаммоларни нима учун ҳал қилмаяптилар?

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари ўртоқ Икромов комбинатимизда тез-тез бўлиб туради. Эҳтимол у Компартия Марказий Комитетининг қурилишга раҳбарлик қилувчи секретари ўртоқ Лобко билан биргаликда ишчилар ва қурувчиларнинг амалий баҳамжиҳат ҳаракати механизмини йўлга қўяр?

Ҳар йили тўқимачилар ишлаб топилган пулдан шаҳар ижроия комитетига — социал-маданий ва маиший объектлар қурилишига 1,5 миллион сўм маблағ ўтказиб турадилар. Натижада пул ҳам, социал-маданий ва маиший объектлар ҳам йўқ. Шаҳар ижроия комитети шу кунгача ҳам бизга квартиралар ажратиб бермаяпти. Бизгагина эмас, балки бутун енгил саноатга ҳам 56 минг квадрат метр уй-жой ва биронта ҳам болалар боғчасини ажратиб беришмади. Тўқимачилар шаҳарчаси орзумиз бўлиб қолмоқда, холос, — Компартия Марказий Комитети, шаҳар ва область партия комитетлари бир неча марта қабул қилган қарорлар ҳам бажарилмай қолмоқда.

Бизнинг Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг Енгил саноат ва халқ истеъмоли моллари бўлимига жиддий даъвомиз бор. Бу бўлимга асли тўқимачи бўлган ўртоқ Писулин бошчилик қилмоқда. Биз ундан жуда кўп нарсани кутган эдик. Бўлимга тажрибали ўртоқ бошчилик қилмоқда, демак тўқимачиларимизнинг муаммолари ҳал этилади, деб ўйлагандик. Аммо у мазкур муаммоларни яхши билиб, шунингдек бизни сўзда қўллаб-қувватлаб, уларни ҳал қилишга тегишлича партиявий таъсир ўтказмаяпти, унинг сўзи билан иши бир жойдан чиқмаяпти.

Марказий Комитет Бюроси, унинг секретариати Марказий Комитет бўлимларига, область, шаҳар партия комитетларига, бошланғич партия ташкилотларига нисбатан қаттиқ талабчанлик қилиши, аниқ изчил йўл ўтказилишигина қайта қуриш давомида бурилишни таъминлай олади, деб ҳисоблайман.

Беш йилликнинг дастлабки икки йилида республика экономикасини ривожлантириш натижалари бизни унча қувонтираётгани йўқ, деди Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари **В. И. Огарок.** Социал кўрсаткичларни бажаришдаги ишларнинг аҳволи айниқса мураккабдир. Мавжуд резервларни актив ишлаб топиб, уларни халқ хўжалигига жалб этиш зарур.

(Давоми иккинчи бетда).

(Давоми. Нутқларнинг бошланиши газетанинг ўтган сонида).

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

3 февраль, 1988 йил ● № 25 (9261).

ҚАЙТА ҚУРИШНИНГ ҲАЛ ҚИЛУВЧИ ОМИЛИ

(Давоми. Боши биринчи бетда).

Шу беш йилликда саноат, қишлоқ хўжалиги, транспорт ва алоқа соҳасида моддий харажатлар салмоғининг ўсиш тенденцияси пайдо бўлди, шундай харажатлар ўтган икки йил мобайнида 2 процент кўпайди. Фақат шу сабаблигина республика икки йил ичида салкам 2 миллиард сўмни йўқотди. Бу — ресурсларни тежаш соҳасидаги ишларнинг қониқарсиз эканлиги натижаси бўлиб, белгиланган топшириқлар мунтазам суратда барбод этилмоқда. Ҳолбуки, министрлардан, бирлашма ва корхоналарнинг раҳбарларидан металл, цемент, ёқилғи ва бошқа ресурсларни қўшимча ажратиб бериш тўғрисидаги илтимосномалар ҳамон келиб турибди. Бунга Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретарлари, Министрлар Совети Раисининг ўринбосарлари жалб этилмоқдалар.

Ўтган икки йил билан XI беш йилликдаги айрим кўрсаткичларнинг ўртача йиллик ўсиш суръатларини таққослай туриб, биз кўпгина позициялар жиҳатидан эришилган кўрсаткичларни қўлдан бой берганимизни тўппа-тўғри айтиш керак. Ҳозир 1989 йилги планнинг лойиҳаси устидаги иш бошланмоқда ва биз республика Госплани, министрликлари ва идоралари, область ижроия комитетлари йўл қўйилган қолоқликнинг ўрнини қоплашда зиммаларига мумкин қадар кўпроқ ҳажмдаги ишларни олишларига эришиш учун ҳаракат қиламиз. Агар шундай қилинмаса, умуман XII беш йиллик планини бажариш жуда-жуда қийин бўлади. Ишни ўнглаб олмоқ учун туб, мен ҳатто айтардимки, фавқулодда чоралар кўрилиши керак. Афсуски, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретарлари, бўлимларининг мудирлари, республика Министрлар Совети, унинг Президиуми ўз диққат-эътиборларини республика халқ хўжалик комплексини ривожлантиришнинг ҳал қилувчи бош йўналишларига ҳар томонлама чуқур қаратмаяптилар.

Шуни таъкидламоқчиманки, Марказий Комитет Бюроси ҳар бир кишини ўз иши билан шуғулланишга мажбур қилувчи, экономикадаги, бутун ижтимоий-сиёсий турмушдаги ишларнинг аҳволи учун министрликлар, идораларнинг, область партия комитетлари ва область ижроия комитетларининг масъулиятини ошириши шарт. Марказий Комитет бўлимлари Министрлар Советига таклифларни анча чуқур ўйлаб тайёрлашлари, унинг Президиуми ва аппаратини министрликларда, область ижроия комитетларида ва ҳатто корхоналар даражасида ҳал қилиш мумкин бўлган арзимас майда-чуйда масалалар билан кўмиб ташламасликлари керак.

Афсуски, ишларнинг аҳволини кескин яхшилаш мумкинлигига шубҳа қилувчи кишилар, шу жумладан раҳбарлар орасида ҳам ҳозиргача мавжуд бўлиб, улар кўпинча кутиб туриш позициясини эгаллаб, ташаббус кўрсатмаяптилар. Ишлаб чиқаришнинг барча соҳаларида интизомни, тартибни, уюшқоқликни кучайтириш республикамизнинг олға ҳаракат қилиб боришидаги ҳал қилувчи шартларнинг биридир.

Республикада социалистик мулкни сақлаш масаласига тўхталиб ўтмоқчиман. Кўп кишиларнинг психологиясида халқ мулкини ҳеч бир жазосиз талон-торож қилиш мумкин, деган фикр ўрнашиб қолган. Акс ҳолда дон, мева, сабзавот, полиз маҳсулотларини оммавий равишда ўғирлашни қандай изоҳлаш мумкин? Республиканинг барча регионларида бундай ҳоллар доимо аниқланмоқда. Майда ўғирлик каттагина моддий зиён етказмоқда, энг муҳими эса, ташмачилар одамларнинг онгини бузиб, моддий бойликларнинг сақланиши учун масъулиятсизлик вазиятини вужудга келтирмоқда.

Республика министрликлари ва идоралари раҳбарларининг талайгина қисми хўжасизлик фактларига тоқат қилиб, уларни пайқамасликка уринмоқдалар ва ҳатто кўпинча қонун-қоидалар бузилишига йўл қўювчи мансабдор шахсларни жавобгарликдан қутқариб қолиш йўлига ўтадилар, шу тариқа аҳволни яхши қилиб кўрсатадилар.

Бугун пленумда Марказий Комитет Бюросининг иши принципиал муҳокама қилинаётганлиги унинг фаолиятига ижобий таъсир ўтказади, албатта. Шу залда ўтирган ҳар бир киши мамлакатимизда содир бўлаётган иқтисодий ва демократик ўзгартишларнинг ҳозирги мураккаб босқичида партиямиз талаб этаётганидек ўйласа ва энг муҳими, ҳаракат қилса самара ниҳоятда юқори бўлади.

Экономикадаги, республикани социал ривожлантиришдаги камчиликлар докладда айтиб ўтилдики, бу камчиликларда менинг ҳам талайгина айбим бор, чунки мен Бюрода пойтахт партия ташкилотининг вакилиман, деб эътироф этди Тошкент шаҳар партия комитетининг биринчи секретари **Б. Ф. Сатин.**

Тошкент шаҳри экономикасидаги салбий жиҳатлар бутун республикага ёмон таъсир қилмоқда. Биз беш йилликнинг икки йилини дуруст натижалар билан тамомламадик. Саноат ишлаб чиқаришини ўстириш суръатлари жиҳатидан беш йиллик топшириқларидан орқада қолинмоқда. Халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқаришдаги аҳвол, айниқса, ёмон. Енгил саноат ниҳоятда қониқарсиз ишламоқда, ишлаб чиқарувчи қувватларнинг фойдаланишга топширилиши таъминланмади.

Шаҳарда яхшилик сари силжишлар йўқ, деб ўйлаш нотўғри бўлур эди. Узоққа чўзилиб кетган қурилишлар сони кескин камайтирилди, социал соҳада аҳвол бирмунча яхшиланмоқда. Бироқ якунларни аҳоли жон бошига тақсимлаб, уларни бошқа шаҳарлар билан қиёслайдиган бўлсак, меҳнат унумдорлиги даражаси, маҳсулот сифати, медицина хизмати, савдо, тўловли хизматлар, болалар муассасалари ва квартиралар билан таъминланиш жиҳатидан Тошкент иттифоқдош республикаларнинг пойтахтлари ва мамлакатнинг йирик шаҳарлари орасида биринчи ўнликдан анча пастда эканлигини кўрамиз.

Шу боисдан шаҳарнинг партия активлари қатъиян иқтисодий ва социал қайта қуришга сафарбар этилган. Хўш, нималар қилмоқчимиз? Айни социал соҳадаги катта нуқсонларни эътиборга олиб, кучларни ана шу муаммолар тугунини ечишга ташлаяпмиз. Бу йил халқ учун моллар ишлаб чиқаришни 10 процент, тўловли хизматларни 17 процент кўпайтиришга қарор бердик. Бу йил пудрат усулида уй-жой қурилишидан ташқари хўжалик усулида қурилган 750 та квартира топширилади. Беш йиллик мобайнида уч мингтадан кўпроқ шундай квартира барпо этилади.

Тошкентликларни озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлашдаги аҳвол секинлик билан яхшиланмоқда. Ҳатто мева-сабзавот маҳсулотлари ғарқ пишган пайтларда ҳам Тошкент магазинларига киришга уяласан, киши. Ҳамма айбни бировга ағдармоқчи эмасмиз, кўп нарсага ўзимиз айбдормиз — омборхоналарни яхши қурганимиз йўқ. Бу йил корхоналарнинг кучи билан 30 минг тонна маҳсулот кетадиган омборхоналарни, ўнлаб янги магазинларни ишга туширамиз. Ўзбекистонда сабзавот, мева, полиз маҳсулотлари нима учун етишмаяпти ўзи? Бу иш билан шуғулланмаяпмиз. Полиз маҳсулотлари, узум, мева ва резавор меваларнинг ҳосилдорлиги 1970—1975 йиллар даражасида турибди. Навлар районлаштирилмаяпти. Сабзавот-полиз экинлари институти ҳеч қандай иш қилмаяпти. Кўп жиҳатдан бунда раҳбарликнинг партиявий-сиёсий методларидан воз кечган Компартия Марказий Комитети секретари ўртоқ Антоновнинг иш услуби таъсири бор. Илмий асосдаги раҳбарлик ҳам сезилмаяпти.

Биз эриша олмаган марралар — қайта қуриш жараёнларига партиявий раҳбарликдаги узилишлар ва аввало, кадрлар билан ишлашдаги нуқсонларнинг оқибати эканлигига қайта-қайта ишонч ҳосил қилишга тўғри келмоқда. Биз Марказий Комитетнинг Бюросидаги кишилар кадрлар билан ишлаш хусусида қабул қилинган қарорларни контрол қилиш масалаларини мунтазам суратда кўриб чиқиб боришимизга тўғри келадиганга ўхшайди.

Ўтмишда ўз обрўсини тўкиб қўйган раҳбарларга нисбатан принципсизлиги учун докладда шаҳар партия комитети тўғри танқид қилинди. Дарҳақиқат, 1984—1987 йиллар мобайнида Тошкентда номенклатура ходимларидан салкам 200 киши салбий сабабларга кўра, асосан шахсий суиистеъмолчиликлар ва қўшиб ёзишлар учун партиявий жазо берилиб ишдан бўшатилди. Унча кўп вақт ўтгани йўқ — улар мослашиб олдилар. Давлат агросаноат комитетининг, Мебель, Енгил саноат министрликлари ҳамда республика бошқа идораларининг ғамхўрлиги билан ўзларини жуда яхши ҳис этмоқдалар. Улар мана шу министрлик ва идораларга, айниқса, кўп тарқалиб кетишди. Оддий ишга — цехга ҳеч ким бормади. Шу сабабли одамлар адолатсизлик тўғрисида тўхтовсиз ёзиб туришибди.

1987 йил мобайнида қайта қуришни идеологик жиҳатдан таъминлашга доир ҳеч қандай программа ишлаб чиқилмади ва Марказий Комитет Бюросига тақдим этилмади. Ҳолбуки, республика тарихи, санъати, адабиётида концепцияларни қайта кўриб чиқиш ниҳоятда зарурдир. Эскича схемалар асосида яшаб бўлмайди. Марказий Комитет секретари ўртоқ Холмуҳамедовнинг қатъий йўналтирувчи қўли сезилиб туриши керак. Идеология ишига раҳбарлик қилиш эмас, балки бошчилик қилиш лозим.

Докладда тўғри қайд этиб ўтилганидек, қатъий бурилиш учун сайлаб қўйиладиган партия активларининг ишини кучайтириш керак. Марказий Комитет аъзоларини ишнинг айрим участкалари ва соҳаларига бириктиб қўйиш зарурга ўхшайди. Пленумлар ва бюроларнинг қабул қилинган қарорлари бажарилишини ташкил этишни ўртоқларга топшириш, катта-катта масалаларни ишлаб чиқиш учун уларни тез-тез жалб қилиб туриш керак.

— Мени яқинда, пленум олдидан Марказий Комитетга таклиф этишиб бюронинг иши ҳақидаги фикр-мулоҳазаларим билан ўртоқлашишни илтимос қилишди, деди Қаршидаги СССР 50 йиллиги номли тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмасининг тикувчи-мотористкаси **Р. Н. Иванушкина.** Суҳбатимиз очиқ-ойдин кечди. Мен ўшанда ишчилар қайта қуришни жон-диллари билан қабул қилганликларини, ҳаётни яхшилашда унга катта умид боғлаётганликларини, айни вақтда бизга тинчлик бермаётган етилган проблемалар ҳақида ҳам рўй-рост айтган эдим.

Биз, жойларда меҳнат қилаётган оддий кишилар, республика раҳбарларига доимо чин дилдан ишонганмиз ва ишонамиз. Лекин амалда қандай бўляпти ўзи? Пленум бўлди дегунча, кимнидир Марказий Комитет аъзолигидан чиқаришади, пора олганлиги учун, қўпол хатоликларга йўл қўйганлиги учун ишдан олишади. Ишдан олганда ҳам жўнгина, хамирдан қил суғургандек ҳаракат қилишади, соғлиги ёмонлашганлиги сабабли деб айтишади. Лекин кўпчилик унинг нима учун ишдан олинганлигини тахминан сезиб туради. Шундай бўлгач, одамларда тўла ишонч бўлиши мумкинми?

Мана шунинг учун ҳам республикада қайта қуриш йилларида яхшилик томонга кўп ўзгариш бўлмади. Марказий Комитетнинг Бюросини мустаҳкамлаш керак, унинг составига 1—2 ишчини киритишни таклиф этаман. Марказий Комитет Бюроси составига шунчаки индамай ўтирадиган одамлар эмас, журъатли ҳақиқий большевиклар киритилиши лозим. Улар ёрдамида меҳнаткашларнинг ўй-фикрларини тўлароқ ҳисобга олиш мумкин бўлур эди. Айни вақтда катта бошлиқларга баҳо бериш лозим бўлган вақтда бюронинг муросасозлик қилишига йўл қўйилмас эди.

Мен Марказий Комитет ва унинг Бюроси пленумларни ўтказиш ишига бир томонлама ёндашмоқда, деб ўйлайман. Бутун куч-ғайрат пленумни тайёрлашга кетади, пленум ўтиши билан ҳамманинг кўнгли хотиржам бўлади. Ахир қанчадан қанча ўткир, танқидий мулоҳазалар бўлади, яхши таклифлар ва қарорлар қабул қилинади, лекин кейинчалик ҳеч ким буларни ҳатто хаёлига ҳам келтирмайди.

Менинг Марказий Комитет пленумларида икки марта сўзга чиқишимга, собиқ енгил саноат министрини фабрикамиз учун жуда муҳим бўлган бир қатор масалаларни ҳал этишда сансалорликка йўл қўйганлигини танқид қилишимга тўғри келган эди. Министрни ишдан олдилар, янгисини тайинладилар. Аммо камчиликларга ҳали ҳам барҳам берилгани йўқ.

Биздан уч сменали ишга ўтишни талаб қилишяпти, кадрлар эса етишмайди. Бир неча йилдан бери ўқув биноси қуриб беришларини сўраб елиб-югуряпмиз. Икки йил аввал қурилиш бошлангандек бўлди. Лекин яна иш тўхтаб қолди. Машиналарни янгилашда ёрдам беришни илтимос қилдик — бунда ҳам ваъдадан бошқа ҳеч нарса бўлгани йўқ.

Тошкент ва Бухоро тўқимачилик комбинатлари сифатсиз газламалар ишлаб чиқаришарди, ҳозир ҳам шундай бўляпти. Бўёқлар эса ҳеч нарсага ярамайди. Бир томчи сув тушди дегунча ёйилиб кетаверади. Биз тикиб чиқараётган эркакларнинг кўйлаклари бир ювишдаёқ тамом бўлади. Илгари бунга аҳамият берилмасди, ҳозир эса хўжалик ҳисоби шароитларида буларнинг ҳаммаси ишчининг чўнтагига зарар келтирмоқда, иш ҳақи камайиб кетмоқда. Яқинда маҳсулот етказиб бериш тўғрисидаги шартномалар бузилганлиги сабабли ҳар биримиз мукофотдан маҳрум бўлиш билан бирга 30 сўмдан жарима ҳам тўладик. Ишчи кучи етишмай турган бир пайтда одамлар ишдан бўшаб кета бошладилар.

Ислоҳот шароитида ишчиларни яхши ишлашга даъват этибгина қолмай, уларга зарур шарт-шароитлар яратиш керак. Афсуски, янги министримиз ўртоқ Тоймазов ҳам бу ҳақда унча қайғурмаяпти. Министр сифатида иш бошлаганига бир ярим йил бўлди. Шу вақт ичида у корхонамизга бирор марта ҳам келгани йўқ. Марказий Комитет секретари ўртоқ Икромов бултур ҳузуримизга келганида ўша муаммолар яна кўтарилган эди, лекин ҳозирча бу муаммолар жуда секин ҳал этилмоқда.

Биз ҳар қандай революция курашсиз ва қийинчиликларсиз бўлмаслигини, барча ислоҳотлар давлат манфаатлари йўлида, унинг янада кучлироқ ва қудратлироқ бўлиши учун ўтказилишини тушунамиз. Лекин айни вақтда қайта қуришни одамлар амалга оширишини ва қайта қуриш одамлар учун бўлишини унутмаслик керак.

Агросаноат комплексининг барча соҳаларида яхшилик сари ўзгариш секинлик билан бораётгани, эришилган натижалар ҳеч кимни қаноатлантирмаётгани шубҳасиздир, деди Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари, Ўзбекистон ССР Давлат агросаноат комитетининг раиси **И. Ҳ. Жўрабеков.** Шу боисдан давлат агросаноат комитети ва шахсан менинг шанимга мутлақо тўғри танқид гаплари айтилди. Докладда берилган баҳога қўшиламан, хато ва нуқсонлар ҳатто айтиб ўтилганига қараганда анча кўпроқдир.

Асосий хато шундаки, биз агросаноат ишлаб чиқаришида стратегия ва тактика тўғрисидаги бирон-бир принципиал муҳим масалани мустақил равишда Марказий Комитет Бюросига киритмадик. Қудратли ишлаб чиқариш потенциалидан фойдаланишдаги жиддий хато ва нуқсонлар шу билан боғланганки, республика Давлат агросаноат комитетининг раиси сифатида мен барча поғоналардаги мутахассисларни ишлаб чиқаришни интенсивлаш, фан-техника тараққиётини, реал хўжалик ҳисобини жорий этиш, пахта ҳосилини шаҳарликлар ва мактаб ўқувчиларининг иштирокисиз йиғиштириб олиш вазифаларини ҳал этишга сафарбар қила олмадим.

Кейинги вақтларда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг Бюроси совет, хўжалик органларига нисбатан талабчанликни оширди, қабул қилинган қарорларнинг бажарилиши учун талабни кучайтирди. Аммо талабчанлик маъмурий ишлардагина намоён бўлиб қолмаслиги керак, партиявий талабчанлик ишни яхшилашга кўмаклашиши лозим. Марказий Комитет Бюроси хўжалик органи эмас, албатта, аммо масалаларни ҳал қилишда кўп нарса унинг раҳбарлик ролига боғлиқ.

Марказий Комитетда республика фаолиятининг барча тармоқлари бўйича бўлимлар бўлиб, улар ўзига қарашли министрликлар ёки идораларга раҳбарлик қилади. Кўпинча бундай раҳбарлик ва контроллик хўжалик раҳбарларининг ўрнини босишга айланиб кетади. Бу гап қишлоқ хўжалик бўлимига, Марказий Комитет секретарлари Антонов ва Икромов ўртоқларга тўла даражада тааллуқли бўлиб, улар гарчи доимо, айниқса кейинги вақтларда ўзларингиз ҳал қилаверинг, деб айтсаларда, майда-чуйда ишларга аралашаверишдан воз кеча олмаяптилар, агар қарор мустақил равишда ёки улар билан келишилмай қабул қилинган бўлса, албатта танбеҳ берилади.

Жойлардаги ишларнинг аҳволи бундан ҳам баттар. Жойларда партия комитетлари технология жараёнига аралашмоқдалар, мутахассислар ўрнига ҳамма нарсани ўзлари ҳал қилмоқдалар, қачон ва нима иш қилиш кераклиги тўғрисида буйруқ бермоқдалар, бу эса масъулиятсизликни ва ишга лоқайдликни келтириб чиқармоқда, талайгина мисоллар келтириш мумкин. Агросаноат комплексидаги ишларнинг аҳволи учун масъулият агросаноат комитетлари зиммасига юкланган экан, келинг, уларга мустақиллик берайлик.

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети шанига ҳам бир қанча истакларни айтиб ўтмоқчиман. Баъзида ҳукумат Госпланнинг, Госснабнинг, бошқа министрликлар ва идораларнинг ўрнини босиб, уларнинг вазифаларини ўз зиммасига олади. Бинокорлик материаллари ёки бошқа материалларни Министрлар Совети тақсимлаши керакми, ахир? Министрликлар, идоралар, маҳаллий Советлар бунга кўникиб қолишган ва ҳар қандай масаланинг ҳал этилишини республика Министрлар Совети зиммасига юклашга, ўз зиммасидан эса ҳар қандай масъулиятни соқит қилишга уринмоқдалар. Шуни айтишим керакки, бунга улар кўпинча муваффақ ҳам бўлмоқдалар.

Республика ҳукуматида истиқболдаги ишлар яхши йўлга қўйилмаган. Лойиҳаларни Госплан, министрликлар ва идоралар қуйи бўғинларнинг иштирокисиз тузиб чиқмоқда. Бунда программалар шу қадар майда-чуйда икир-чикирларигача баён этиб бериладики, ижрочиларга ижод ва манёвр учун амалда эркинлик йўқ. Юқоридан бундай планлаштириш ўз харажатларини ўзи қоплаш ва ўзини-ўзи пул билан таъминлашга ўтишга тўсқинлик қилади.

Қоғозбозлик муттасил ва барча даражаларда тўғри танқид қилинмоқда. Бу курашни Марказий Комитет сўзда қўллаб-қувватламоқда. Аммо ҳар қандай арзимас масала хусусида бўлимлар справка талаб қилади, ҳолбуки, зарур маълумотларни кўпинча давлат статистика комитетининг ахборотидан олиш мумкин. Министрлар Советининг аппарати ҳам шундай касалга учраган. Шундай ҳоллар ҳам бўладики, справкага ёки нутққа киритиш мўлжалланаётган битта рақамни, деб бутун-бутун бўлимлар, ҳатто бош бошқармалар ҳам районлардан, колхоз ва совхозлардан маълумотларни сўраб, бир неча кун сарфлайдилар.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг XVI пленумидан кейин республикада кадрларни янгилаш соҳасида катта ишлар қилинди. Бунда ҳар хил даражалардаги кўпгина «собиқ»лар давлат агросаноат комитетига, унинг маҳаллий органларига ишга юборилди. Район партия комитетининг секретари бўшатилди, дегунча уни албатта агросаноат комплекси бўлинмаларининг бирига раҳбар қилиб юбориш оз бўлмаса қоидага айланиб қолган. Лекин уларни алмаштириш тўғрисидаги масала ўртага қўйилганда ҳимоячилар ва ҳомийлар пайдо бўлади. Бунга чек қўйиш ва хўжаликларнинг раҳбарларини демократик асосда дадил сайлаш пайти келди.

Ўтган даврнинг барча воқеаларидан ҳамма ташкилий янгиликлар — ҳали қайта қуриш эмас, балки фақат бир формадир, деган хулосани чиқариб олдим. Агар шу форма давр руҳи ва вазифаларига мос келадиган мазмун билан тўлдирилмаса, бутун куч-ғайратлар қайта қуришни бунёд этмай, балки унга тақлид қилади, холос.

Ўзбекистон халқ контролерлари беш йилликнинг қолган йилларида амалга ошириш учун тўртта устун йўналишни белгилаб олдилар, деди ўз сўзида республика Халқ контроли комитети раиси **В. А. Хайдуров.** Бу пахтачиликни ривожлантириш, ёрдамчи ва шахсий хўжаликларда гўшт етиштиришни кўпайтириш, уй-жой проблемасини ҳал этиш ва машинасозлик комплексидаги ишлардир. У комитет фаолиятида қайта қуришнинг бориши ҳақида гапирар экан, корхоналар раҳбарларининг илтимосига биноан, камчиликларни тугатиш, молия-хўжалик фаолиятини яхшилаш мақсадида аниқ бир мақсадга йўналтирилган текширишлар ўтказишдек назоратнинг янги самарали формалари пайдо бўлганлигини қайд этди. Чунончи, республика Енгил саноат ва Қурилиш министрликлари иштирокида Тошкент тўқимачилик комбинатида янги пардозлаш фабрикасини бунёд этиш чоғида йўл қўйилган катта бракни тўғрилашга муваффақ бўлинди.

Нутқда халқ контролерлари фош этаётган қўшиб ёзишлар, ўғирликлар, растраталар давом этаётганлиги фактлари келтирилди. Ўз фаолиятида ҳали ҳам жиддий камчиликларга йўл қўяётган идоравий ревизия аппарати устидан назоратни яхшилашга қаратилган талаблар адолатли деб топилди. Кадрлар билан ишлашда халқ контроли комитетининг ўзи ҳам хатолардан холи бўла олмади: унинг системасида ҳам масъулиятсизлик ҳоллари рўй бермоқда.

Халқ контроли органларининг кучи — партия раҳбарлигидадир. Қуйи бўғинда ишловчи кўп кадрларнинг пассивлигини бартараф этиш, уларнинг иши янада таъсирчан бўлиши, улар обрўсини кўтариш учун партия комитетлари ва бошланғич ташкилотлари халқ контролерларини доимо қўллаб-қувватлашлари зарур. Ошна-оғайнигарчилик кўринишларига барҳам бериш, яқин ўтмишда бўлганидек, халқ назоратчилари фош этаётган кишиларнинг айбларини айрим ходимлар ҳаспўшлаб кетиши ва уларни қутқариб қолишга уриниши имкониятини тугатиш лозим.

Биз илгари республикада тайёрга айёрлик, текисчилик, «қутқариш» сингари қонунга хилоф ишлар, салбий воқеалар кенг миқёсда ёйилганлигини тасаввур қила олмас эдик, деди Тошкентдаги 1-уйсозлик комбинати касаба союз комитетининг раиси **И. Ҳ. Орипов.** Энди эса ўша барчага маълум бўлган Одиловнинг саргузаштлари ҳақида, олтинга ҳирс қўйганлар ҳақида матбуот хабарларидан билиб олган халқимиз бизга — партия аъзоларига қаттиқ таъна қилмоқда. Ҳар биримизнинг бурчимиз — бу таъналарга ҳамма ерда ва барча соҳаларда ленинча партия турмуши нормаларини қарор топтириш билан жавоб беришдан, коммунист деган юксак номни ҳамиша оқлашдан иборат. М. С. Горбачев яқинда айтганидек, бизнинг ўтмишдаги хатоларни қайтаришга ҳаққимиз йўқ, биз ўзимизга билдирилган ишончни тўла оқлай олмадик.

Партия комитетларининг қайта қуришга раҳбарлик юзасидан ҳисоботлари меҳнат коллективлари фаоллиги, омма фаоллиги ўсаётганлигини кўрсатди. Бу ҳисоботлар кўп ҳолларда бошланғич партия ташкилотлари, сиз билан биз, Марказий Комитет аъзолари қайта қуришда амалий равишда етарли даражада қатнашмаётганлигимизни кўрсатмоқда. Биз ана шу танқидни ҳисобга олиб, қайта қуришни илмий-техника тараққиёти сари қатъий буриб юборишимиз, ишнинг пировард натижасидан меҳнаткашларнинг шахсий манфаатдорлигини кучайтиришга эришишимиз, экономикада ва ижтимоий ҳаётда демократиялашни таъминлашимиз лозим.

Сўз билан ишнинг бир жойдан чиқмаслиги ҳолларига барҳам бериш асосий вазифалардан биридир, албатта. Мана бир мисол: Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети секретариати комбинатимизнинг ҳисоботини эшитди, корхонага амалий ёрдам кўрсатиш ҳақида қарор қабул қилди. Қани ўша ёрдам? У қоғозда қолиб кетди. Илгари бўлганидек, ҳозир ҳам Тошкент шаҳар ижроия комитети буюртмачи сифатидаги ўз вазифасини ёмон бажараяпти, аввалгидек, қурилиш майдонлари тайёрланган эмас, ресурслар ва ускуналар етказиб бериш уй-жойларни ишга тушириш билан мувофиқлаштирилмаган. Ана шу рўй берган шароитда ишлаб чиқариш харажатини ўзи қоплашга қандай қилиб эришиш, уй-жой программаси бажарилишини қандай қилиб таъминлаш мумкин?

Марказий Комитет Бюросининг ҳисоботи қайта қуриш жараёнига раҳбарлик қилишдаги, Ўзбекистон коммунистлари олдида турган иқтисодий, мафкуравий ва социал вазифаларни ҳал этишдаги заиф жиҳатларни очиб ташлади, деб таъкидлади Ўзбекистон ССР Давлат хавфсизлиги комитетининг раиси **В. А. Головин.** Мен Бюронинг ишига пленумдаги докладда берилган баҳога ва Бюронинг ҳар бир аъзосига берилган танқидий характеристикага тўла-тўкис қўшиламан.

Ўзбекистон Давлат хавфсизлиги комитетининг коммунистлари барча совет кишилари кўзлаётган фикрлар, қилаётган ишлар ва тузаётган режалар руҳида яшаб турибдилар. Биз партиянинг совет жамияти барча соҳаларини қайта қуриш, янгилаш соҳасидаги революцион қарорларини тўла-тўкис қўллаб-қувватлаймиз. М. С. Горбачевнинг КПСС Марказий Комитети 1987 йил январь Пленумидаги докладида хавфсизлик органларига: мамлакатимизга қарши душманлик кирдикорларини ўз вақтида очиб ташлаб, уларнинг пайи қатъият билан қирқилсин, деган жуда муҳим кўрсатма берилди. Давлат хавфсизлиги комитетининг органлари ҳозирги шароитда мамлакатимиздаги қайта қуриш жараёни муваффақиятли ривожланишига имкони борича кўпроқ кўмаклашишни ўзларининг бош вазифаларидан бири, деб ҳисоблайдилар.

Партиянинг социал-иқтисодий тараққиётни жадаллаштиришга, демократия ва ошкораликни кенгайтиришга қаратилган йўли хусусида Ғарбдаги урушқоқ антикоммунистлар ғазаб билан тухмат ёғдира бошлаганликлари маълум. Матбуотимизда таъкидлаб ўтилганидек, махсус маҳкамалар жамиятимизнинг социал-иқтисодий янгиланиши жараёнини барбод қилишни кўзда тутувчи қўпорувчиликдан иборат ғаламисликларни ишлаб чиқмоқдалар.

Ҳозир Ғарб махсус маҳкамаларининг фикри-зикри экономикамизни қайта қуришга оид тадбирлар йўлига турли-туман тўсиқлар қўйишга, фундаментал илмий-техникавий ишланмалар тўғрисида, энг муҳим халқ хўжалик программалари ҳақида маълумотлар олишга тобора кўпроқ қаратилмоқда. Бюро идоралар ва корхоналарнинг коммунист-раҳбарларидан кўпроқ шахсий масъулиятни, давлатнинг иқтисодий ва сиёсий манфаатларини ҳимоя қилишда янада юксак билимдонлик ва жанговарликни талаб қилишга ҳақли, деб ўйлайман.

Мафкуравий ишимизда катта муаммолар бор. Ҳозирча биз Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг XVI пленуми кураш бошлаган қўшиб ёзиш, ўғирлик ва шу каби давлат манфаатларига зид бўлган салбий ҳодисалар йўлига мафкуравий тўсиқ қўйишга муваффақ бўлганимиз йўқ.

Масалан, яқинда Зарафшон шаҳрида рўй берган ва ўзларига нисбатан ноҳақ муносабат хусусида шикоят қилган баъзи конкрет шахслар орасида норозилик туғдирган воқеалардан ҳам душманларимиз фойдаланиб қолишга уриндилар. Ҳолбуки, районлардаги раҳбар ходимлар салбий ҳодисаларнинг сабабларини яхши суриштириб, билиб олмаганликлари маълум бўлди ва айрим маҳаллий раҳбарлар ҳақиқатан ҳам айбдор эканлиги аниқланди. Бунинг учун улар қаттиқ жазоланди.

Социал соҳадаги, жумладан соғлиқни сақлашдаги нуқсонлар ҳам ижтимоий муносабатларни яхшилашга кўмаклашмайди.

Социал адолат принциплари учун кураш ҳам ғоявий душманларимиз билан олишув майдони эканини унутиш ярамайди. Кейинги йиллар мобайнида душманнинг махсус маҳкамалари ва улар билан боғлиқ бўлган чет эл марказлари Ўзбекистон аҳолисига душманлик ташвиқоти таъсирининг миқёсларини кенгайтиришга уриндилар. Республика тўғрисидаги салбий маълумотларни зўр бериб тўплашни уюштириш йўлидаги уринишлар кучаймоқда. Ўзбек тилида Советларга қарши чет эл радиоэшиттиришлари системасини кенгайтириш, чегара орқали душманлик руҳидаги адабиётларни олиб ўтиш йўлидаги уринишлар давом этмоқда.

Атеистик ва интернационал тарбиянинг роли ортмоқда. Шу муносабат билан Ўзбекистон делегати, Урганчдаги 94-мактаб директори М. Ёқубованинг XXVII съезддаги нутқи эсга тушади. У хасислик, юлғичлик, ҳаётга енгил муносабат муҳити бир қанча оилаларда тарбияга шу кунгача ҳам таъсир ўтказиб, жиддий тўсиқ бўлиб турганини айтган эди.

Пировардида Бюронинг иш услуби ҳақида икки оғиз гапирмоқчиман. Умуман Бюро шубҳасиз ишловчи орган бўлиб, унинг муҳокамасига йирик принципиал масалалар қўйилди. Агар Бюронинг иш услубидаги камчиликлар ҳақида гапириладиган бўлса, муаммонинг тубига етиб боришга муваффақ бўлинмаган пайтларда баъзан масалаларни юзаки кўриб чиқиш содир бўлаётганини айтиб ўтишим мумкин. Жумладан, Бюро мажлисларида қатъийроқ иш тартиби белгилаб қўйилиши, ҳамма ўз фикрини айтиш имкониятини олиши зарур. Бу эса коллегиалликнинг кафолатларидан бири бўлур эди. Бюро ўз мажлисларининг тартиби тўғрисида қарор қабул қилган бўлса ҳам, аммо бу тартибга ҳамиша ҳам риоя этилаётгани йўқ. Мана шу камчиликлар ва юқорида айтиб ўтилган нуқсонлар тугатилишига ҳамда ҳозирги составдаги бюро ишда ленинча услубни қарор топтиришни таъминлай олишига ишончим комил.

Республикада янгиланиш жараёни оғир кечмоқда, баъзи кишиларда қайта қуришнинг энг муҳим даври орқада қолди, деган нотўғри ҳиссиётлар пайдо бўла бошлади, деди Қашқадарё область партия комитетининг биринчи секретари **И. А. Каримов.** Айни вақтда «собиқлар» йўқотилган мавқеларини тиклашга уриниб бирлашмоқдалар, соғлом кучларни ва рўй бераётган ўзгартишларни қоралашга уринмоқдалар.

Нотиқ, биз демократиялаш шароитларида ишлашга тайёргарлик кўрмаганимиз маълум бўлиб қолди, натижада англашилмовчиликлар ва зиддиятлар рўй бермоқда, деб уқтирди. Ҳамма иллат шундаки, ҳозирча ишга нисбатан гап кўп бўлмоқда. Чунончи, Қашқадарёда аҳолини ичимлик сув билан таъминлаш масаласида оғир вазият вужудга келди. Бу эса касалликларнинг кескин кўпайишига сабаб бўлмоқда. Масалани ҳал этиш йўллари ва муддатлари ҳақида аҳолига тўғридан-тўғри батафсил ахборот берилмаяпти. Бинобарин, ана шундай қилинсагина, одамларнинг ишга бўлган муносабатида, уларнинг фикрида ўзгариш ясашга эришиш мумкин.

Рус тилини ўрганишдек ўткир проблемани ҳал қилиш масаласи гапдан нарига ўтмади. Ҳолбуки, статистика маълумотларига кўра, сўнгги йилларда ҳамма иш жуда силлиқ қилиб кўрсатилди — рус тилини билувчилар проценти сунъий равишда оширилди. Ўқув программаларида ҳам, таълим-тарбияни йўлга қўйишда ҳам, рус тили ўқитувчиларини тайёрлашда ҳам Марказий Комитет томонидан маъқулланган «Рус тили» комплекс программаси бўлишига қарамай, сезиларли силжишлар рўй бермади.

Ўртоқ Каримов Марказий Комитет қатор бўлимларининг иш услуби ва методларини, Марказий Комитет секретарлари М. Ҳ. Холмуҳамедов, В. А. Антоновни қуруқ назариябозлиги, уларнинг фаолияти асосан Тошкент доирасида чекланиб қолаётганлиги, жойлардаги ходимлар жуда тез чақирилаётганлиги, партия комитетлари совет ва хўжалик органларининг ишлари билан шуғулланаётганлиги ҳоллари рўй бераётгани учун танқид қилди. Марказий Комитет Бюроси республика Давлат агросаноат комитетида тартиб ўрнатиш юзасидан ҳали ҳам қатъий чора-тадбирлар кўрмади. Жумладан, тўқимачилар эҳтиёжини қондириш учун пахта хом ашёсининг юқори сифатли сортлари ҳамда деҳқонлар меҳнатига ҳақ тўлашнинг пухта ўйланган системасини жорий этиш талаб қилинмоқда. Умуман, кундалик майда-чуйда ишларга ўралашиб қолмаслик истиқболдаги вазифаларга кўпроқ эътибор бериш, ниҳоят партия ва хўжалик ишларидаги устун йўналишлар системасини аниқлаб олиш зарур.

Сирдарё область Пушкин номли совхоз директори **С. Абдуқодиров** сўзга чиқади. Қайта қуриш тақозо этаётган туб ўзгаришлар хусусида гапиришга ҳали вақт эрталиги ҳақидаги фикрни тасдиқлаш мақсадида у шундай рақамни келтирди, ўн ой ичида республиканинг область агросаноат комитетларига 18 мингга яқин турли ҳужжатлар, буйруқлар, фармойишлар ва шунга ўхшаш қоғозлар жўнатилган. Бундай қоғозбозлик нормал меҳнат қилишга халақит бермоқда. Ўзбекистон Давлат агросаноат комитети раҳбарлари жойларда бўлганларида эса, жумладан, ўртоқ Жўрабеков ҳам биз билан учрашишга вақт топа олмайдилар.

Эндиликда эскирган маъмурий усуллар, айниқса, чорвачиликдек, орқада қолган соҳага катта зиён етказмоқда. Жумладан, совхозга йил сайин хусусий сектордан гўшт топшириш плани тиқиштириб келинмоқда. Ҳолбуки бу умуман унинг иши эмас. Қорамоллар подасини ташкил этиш структураси ҳам «юқоридан» белгиланди. Бундай «планлаштириш» маҳсулот таннархи ошишига олиб келади, фирибгарлар учун имконият яратади. Республика ҳукумати, Министрлар Совети Раиси Ғ. Ҳ. Қодиров маҳаллий Советлар ижроия комитетларининг хусусий секторда чорвачиликни ривожлантириш борасидаги ишлари устидан назоратни кучайтириши лозим. Эҳтимол, ўшанда партия комитетлари бундай хўжалик ишларига камроқ аралашадиган бўлишар.

КПСС XXVII съезди олға сурган социал инфраструктурани жадал ривожлантиришдек масалага ҳам кам эътибор берилмоқда. Ҳатто иқтисодий жиҳатдан кучли бўлган хўжаликлар ҳалигача ўзлари ишлаб топган катта маблағлардан йўллар, уй-жойлар, мактаблар, социал-маданий-маиший объектлар қурилишида фойдаланиш имконига эга эмаслар. Бугунги кунда эскириб қолган инструкциялар, расмиятчилик, сансалорлик қайта қуришга ҳали ҳам асосий тўғаноқ бўлиб қолмоқда.

Сўнгра Ўзбекистон ССР Архитекторлар союзи правлениесининг раиси **Т. Ф. Қодирова** сўзга чиқиб, республикада архитектура ва қурилиш соҳасидаги ишларнинг аҳволини, айниқса социал соҳада қониқарли, деб топиб бўлмаслиги тўғрисида гапирди. Айрим раҳбарларнинг меҳнат коллективларининг активлигини ривожлантириш, мутахассисларнинг фикрига ишониш, жамоатчилик билан маслаҳатлашиб туриш ўрнига барча учун ишлаш ва ҳамма нарсани қилишга уринишлари давом этмоқда. Масалан, ғоят муҳим ва ниҳоятда зарур ҳужжат — архитектура ва шаҳар қурилишини ривожлантириш тўғрисидаги Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети билан республика ҳукуматининг қарори шу кунгача ҳам қабул қилинмаган. Шу қарорнинг лойиҳаси бундан бир ярим ой муқаддам Марказий Комитет секретари В. Н. Лобко иштирокида кенг муҳокама қилинган эди. Лойиҳа Министрлар Советининг кабинетларида ҳамон «тўғриланмоқда», Марказий Комитет Бюросининг аъзоси, Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари В. И. Огарок бунга эътибор бериши керак эди.

Нотиқ Ўзбекистон Кинематографиячилар союзининг янги раҳбарияти олға сурган маданий-тарбиявий ишлар планини қайта қуришга мумкин қадар кўпроқ ҳисса қўшиш истаги тақозо этган актив ижтимоий позиция намунаси сифатида келтирди. Барча ижодий союзлар, шу жумладан республика архитекторлари шундай ёндашувга асосланишлари керак.

(Давоми учинчи бетда).

ҚАЙТА ҚУРИШНИНГ ҲАЛ ҚИЛУВЧИ ОМИЛИ

(Давоми. Боши 1-, 2-бетларда).

Республика маданият министри **Ў. Р. Умарбеков** санъаткор зиёлиларнинг фаолияти бир мунча жонланганлигини эслатиб, яқин ўтмишдан мерос бўлиб қолган энг ўткир муаммолар тўғрисида гапирди. Марказий Комитет, унинг Секретариати, идеология бўлимлари ўз эътиборини сон-саноқсиз «тадбирлар»дан омма ўртасида қунт билан доимий иш олиб боришга қаратишлари зарур. Маданий фронт муассасалари ва ташкилотлари учун мармар ва ганч ўймакорлиги эмас, балки шинам маскан, одамларнинг, айниқса, ёшларнинг талаб-эҳтиёжларига чин дилдан муносабат хос бўлиши керак. Бизда эса юзлаб маданият уйлари ремонтга муҳтож, ёш мутахассислар хусусий квартираларда бошпана топиб туришибди, маданият объектларини ривожлантиришда қурилишлар муттасил узоққа чўзилиб кетмоқда. Кўпдан-кўп яхши қарорлар қабул қилинган бўлишига қарамай, шундай бўлмоқда. Вужудга келган аҳволда Маданият министрлигининг ва шахсан министрнинг ҳам ўз айби оз эмас, албатта. Шу билан бирга Марказий Комитет, область, шаҳар, район партия комитетларининг театр спектакли ёки концертдан кўра афсуски, кўпроқ футбол ўйинида учрашиш мумкин бўлган аъзолари ва секретарлари танқидга лойиқдирлар. Театр ва концерт ташкилотларига фақат пул даромадларининг манбалари деб қарашга йўл қўйиб бўлмайди — аммо план органлари санъат ходимларига уларнинг қурби етмайдиган, сохтакорликка ундайдиган молиявий топшириқларни тиқиштириб, айни шу руҳда иш кўрмоқдалар.

Кўпгина партия комитетлари ғоят муҳим тармоқдаги партиявий қатламни мустаҳкамлаш тўғрисида ғамхўрлик қилмаяптилар. Ўн йиллар мобайнида биронта ҳам одам коммунистлар сафига қабул қилинмаган маданият ва санъат муассасалари оз эмас. Бундай шароитда халқнинг маънавий турмушини бойитиш жараёнига партия таъсирини кучайтириш тўғрисида гапириш қийин. Докладда пахтакорнинг обрў-эътиборини ошириш керак, деб тўғри айтилди. Лекин ижодкор зиёлиларнинг, маданият ходимларининг обрў-эътиборини ҳам ошириш худди шундай муҳимдир. Улар бизга пахта ва ғалла каби зарурдир.

Республика халқ хўжалигининг барча тармоқларида бой берилган катта имкониятлар экономикага планли раҳбарликдаги янглишишлар билан бевосита боғланган, деди ўз нутқида Ўзбекистон ССР Госплани раиси **И. И. Искандаров.** Бой хом ашё ресурсларидан яхши фойдаланилмаганлиги оқибатида республиканинг кўпгина эҳтиёжлари мамлакатнинг бошқа регионларидан ташиб келтириш ҳисобига қондирилмоқда. Территориал планлаштиришнинг роли пасайтириб юборилди, қарорлар қабул этишда ўзбошимчалик билан ёндашиш устунлик қилди — мана шуларнинг ҳаммаси номутаносибликларга, жойлардаги ташаббус пасайишига, экологиядаги жиддий нуқсонларга олиб келди. Агар химия саноатига сарфланган маблағдан агросаноат эҳтиёжлари учун ўз вақтида фойдаланилганида, қўшимча равишда бир миллиард сўмликдан кўпроқ қишлоқ хўжалик маҳсулоти олиш имконияти туғилган бўлур эди. Етиштирилган пахта толасининг ўндан тўққиз қисмидан кўпроғи қайта ишлаш учун мамлакатнинг бошқа районларига ташилиб, ўринсиз транспорт чиқимларига ва республиканинг миллиардлаб даромадларидан маҳрум бўлишига олиб келмоқда. Натижада иш билан таъминлашни ўстиришга муваффақ бўла олмаяпмиз, меҳнаткашларнинг турмуш даражасини оширишга эриша олмаяпмиз. Юқорида айтиб ўтилганидек, Ўзбекистон аҳолисининг жон бошига тўғри келадиган пул даромади Иттифоқдаги ўртача кўрсаткичнинг салкам 60 процентини ташкил этади.

Ўртоқ Искандаров пахтачилик комплекси муаммоларига тўхталиб, нарх белгиланишида унинг жадал ривожланишига халақит бераётган камчиликларни кўрсатиб ўтди. Республика Госплани қишлоқ хўжалигини тўла хўжалик ҳисобига ва ўзини-ўзи пул билан таъминлашга ўтказиш учун бу соҳада йиғилиб қолган ҳал этилмаган масалаларнинг бутун мажмуасини чуқур ва пухта ишлаб чиқишига тўғри келади. План-иқтисодий иш экономиканинг янги вазифаларига ва уни бошқариш структурасига мос келадиган янги поғонага кўтарилиши ва бунда маҳаллий Советларнинг ошиб бораётган роли эътиборга олиниши керак. Нотиқнинг фикрича, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ўз қарорлари ва кўрсатмаларининг бажарилиши устидан назоратни кучайтириши лозим. Жумладан, республика Компартиясининг XXI съездида, Марказий Комитетнинг иккита пленумида ва партия-хўжалик активларининг йиғилишида пахта тайёрлаш пунктларини заводлардан олиб, хўжаликлар қарамоғига топширилмоқчи экани ҳақида гапирилган бўлса ҳам, аммо иш экспериментлардан нари ўтмади, ҳолбуки, шу экспериментлар бу тадбирнинг мақбул эканини тасдиқлади.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг Бюроси ўз қарорларининг бажарилишини суст назорат қилаётганлиги ҳали ҳам республика экономикасида сезиларли силжишлар рўй бермаётганлигининг сабабларидан биридир, — деди Наманган область ижроия комитетининг раиси **Б. Ж. Ҳакимов.** Ваъдаларни бажармаётган раҳбарларга нисбатан қаттиқ талабчанлик қилинмаяпти. Кадрларни танлашда «анкетага қараб ёндашиш» усулидан ҳали ҳам воз кечилмаган. Шунинг оқибатида бутун республикага, унинг партия ташкилотига қимматга тушаётган хатолар рўй бермоқда.

Марказий Комитет Бюроси, секретарлари, бўлимлари, бошқа ходимлари янги вазифаларни эски усуллар билан ҳал қилиш йўлидаги уринишлардан воз кечадиган пайт келди. Бу нарса пахтачиликда қандай оқибатларга олиб келганини кўрдик: Марказий Комитет мустақиллик, ташаббус ҳақида гапириш билан бирга областларга «вакиллар» ва комиссиялар юбораверди, ҳар бир жойнинг ва вақтнинг конкрет шароитларини эътиборга олмай, юқоридан кўрсатма берилаверди. Шу куч-ғайратни кўп йиллар мобайнида пахтакорларга яхшироқ нав бермай келаётган селекциячи-олимларга ёрдам беришга сарфланса яхшироқ бўлмасмиди?

Советларнинг янги ҳуқуқларига муносабат мисолида ҳам сўз билан иш ўртасидаги тафовут кўриниб турибди. Шу пайтгача ҳам область ижроия комитетларига ўзининг область бюджети маблағи ҳисобидан ҳатто кичик объектларни қуриш масалаларини мустақил ҳал этиш имконияти берилмаяпти. Турли идораларга қарашли корхоналарнинг «уй-жой программаси»ни бажаришдаги улушини кўпайтиришга ҳамон муваффақ бўлинмаяпти. Аввал бошданоқ барбод бўлиши маълум бўлган чорвачилик маҳсулотларини етиштириш планлари ҳали ҳам юқоридан юборилмоқда. Марказий Комитет Бюросининг аъзолари, бўлимларининг аппарати вужудга келган аҳволни била туриб, жуда зарур бўлган ёрдамни тезлик билан бермаяптилар.

Бугина эмас, энг юқори даражада берилган ваъдаларни бажармаслик ҳоллари ҳам содир бўлди. Ўтган йилги дон тайёрлаш планининг бажарилиши соҳасида яна шундай бўлди. Бутун йил давомида белгиланган пландан ташқари дон топширишга ҳеч ким мажбур қилинмайди, деб бир неча бор айтилди. Область раҳбарлари ҳам хўжаликларнинг барча раҳбарларига шундай деб ваъда беришди. Сўнгра эса республика ҳукумати дон юзасидан, уч марта қўшимча топшириқ белгилади, ҳатто декабрда ҳам дон топширишга тўғри келди. Иш шу билан тугадики, деҳқонлар белгиланган топшириқларни ошириб бажарган бўлсалар ҳам, чорва учун ваъда қилинган емнинг ярмисини ҳам олмадилар. Матлубот кооперацияси орқали гўшт тайёрлаш планининг бажарилиши ҳам шу аҳволга тушди. Республика раҳбарлари бу практикани неча марталаб қораладилар, декабрнинг охирги кунларида эса ўзлари яқиндагина тақиқлаган ишни ҳужжатлар орқали расмийлаштириш ҳақида телефонда кўрсатма бердилар. Бундай хатти-ҳаракатлар Марказий Комитетнинг обрў-эътиборига ва одамларнинг ўзгаришларга нисбатан ишончига путур етказади.

Ўзбекистон касаба союзлари республика Советининг секретари **А. Г. Руденко** сўз олади. Гарчи биз Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг XVI пленумини салбий ҳодисаларга қарши курашда асосий нуқта, деб атасак ҳам, дейди у, бироқ унда катта хатолар ва суиистеъмолларга йўл қўйган кишиларнинг фамилиялари тилга олинмаганлиги эсимизда. Ўшанда бу кишилар залда ўтирган эди. Воқеаларнинг бундай тус олиши принципсизлик нишонасидир. Марказий Комитет Бюросининг бугунги ҳисоботида кадрлар билан ишлашнинг аҳволи ёритиб берилди. Менинг назаримда ҳозир ҳам ана шу жуда муҳим ишда катта-катта камчиликлар ва оғишлар давом этиб келмоқда.

Нотиқ айниқса сайлаб қўйиладиган юксак лавозимларга кўтарилаётган кадрларнинг сиёсий, ишчанлик ва ахлоқий-маънавий фазилатларини талабчанлик билан чуқурроқ ўрганиш зарурлигини таъкидлади. Юксак лавозимларда хатоларга айниқса йўл қўйиб бўлмайди. Нотиқ ўз фикрини тасдиқлаш учун баъзи фактларни кўрсатди. Наманган областида ўтган даврлардаги моҳиятини ўзгартирмаган ва фақат ташқи қиёфасинигина ўзгартирган кишилар ҳали ҳам ишлаб келмоқдалар, деб таъкидлади у. Шу сабабли ҳар бир коммунист ҳамиша ва ҳар ишда партия аъзоси деган номга муносиб бўлиши зарур.

«Ўзбекфильм» студияси актёри **Ў. Алихўжаев** сўзга чиқди. У Ўзбекистон Кинематографчилари союзи правлениесининг яқинда бўлиб ўтган пленумида правлениенинг янги биринчи секретари сайлови қандай ўтказилганлиги тўғрисида гапирди. Маълумки, бу лавозимга СССР халқ артисти М. Қ. Қаюмов сайланган эди. Сўнгра у пленумда ҳозир бўлган Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ҳамда СССР Кинематографчилар союзи масъул ходимлари тутган йўл муносабати билан афсусланганлигини билдирди. Ўша куни биринчи бўлиб кўрилган ташкилий масала қараб чиқилиши биланоқ, зарур ишлар борлигини баҳона қилиб, уларнинг ҳаммаси зални ташлаб чиқиб кетишди.

Айни вақтда бу ерга йиғилганлар асосий масала СССР Кинематографчилар союзи учинчи пленуми якунлари ва республика кино арбобларининг шундан келиб чиқадиган вазифалари ҳақидаги докладни эшитиб, муҳокама қилишлари керак эди. Келаси йилдан ўзбек киноси ҳаётига кинематографнинг янги қиёфаси, деб аталмиш услуб кириб келиши керак. Бу услуб савияси паст, истеъдодсиз яратилган асарлар йўлини тўсишга, ҳақиқий қобилиятли, истеъдодли одамларнинг ижодий фаоллигини рағбатлантириш ва қўллаб-қувватлашга даъват этилган. Агар масъул ўртоқлар ана шу муҳим масалани муҳокама қилишда қатнашганларида эди, улар кўпгина қизиқ нарсаларни эшитган ва, жумладан, бизнинг ижодий союзимизда, кинематографиямизда ҳақиқий қайта қуришгача ҳали анча вақт борлигини тушуниб олган бўлур эдилар.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Р. Н. Нишонов пленумда якунловчи нутқ сўзлади.

Муҳокама этилган масала юзасидан пленум қарор қабул қилди.

ИЖОДИЙ КУЧ-ҒАЙРАТНИ ҚАЙТА ҚУРИШ ВАЗИФАЛАРИНИ БАЖАРИШГА САРФЛАЙЛИК

(Давоми. Боши 1-бетда).

Ҳисобот даври, умуман шундан яққол далолат бериб турибдики, фан-техника жамоатчилигимиз ихтиёрида ниҳоятда улкан имкониятлар бор, бу жамоатчилик ташаббус ва ижодкорликнинг бетимсол хазинасидир.

Шу билан бир қаторда ана шу потенциалдан етарлича фойдаланилмаётганлиги аниқ-равшан кўриниб турибди, деб таъкидлади нотиқ. Съезд арафасида бўлган мунозаралар чоғида ҳозирги шароитларда фан-техника жамиятларининг роли ва ўрни, улар фаолиятининг асосий йўналишлари, мақсад ва вазифаларига тааллуқли энг асосий масалани тушунишда жиддий проблемалар борлиги яққол кўриниб қолди. Мунозара чоғида камчиликларимиз аниқланди.

Бугунги шароитлардаги фан-техника жамиятларининг ижтимоий мавқеи содир бўлаётган революцион ўзгартишлардаги фан ва техника ролига мутлақо мувофиқ эмас, албатта. Ҳуқуқларнинг етарли эмаслиги, жамиятларга катта маъмурий ваколатлар бериб қўйиш лозимлиги ҳақидаги фикр-мулоҳазалар бир қанча ташкилотларда конкрет ишлар билан обрў-эътибор орттиришга имиллаб уриниш билан бир вақтда содир бўлдики, буни энди сира-сира оқлаб бўлмайди.

Бундай камчиликлар, аввало, батамом жамоатчилик асосида ишлайдиган бошланғич ташкилотлар ва правлениелар фаолиятида кўринди. Уларнинг кўпчилиги фаол аъзоларидан ажраб қолиб, ишга қодир бўлмай қолдилар ва, демак, нуфуздан ҳам маҳрум бўлдилар.

Профессионалларнинг, ўз иши жонкуярларининг жамоатчилик фикри ниҳоят фан-техника тараққиётини бошқаришнинг реал омили бўлиб қолишига қандай эришиш керак? Бизнинг фикримизча, мамлакатда фан ва техника тараққиётини жамоатчилик асосида бошқарувнинг ниҳоятда зарур системаси вужудга келтирилган тақдирдагина бунга эришиш мумкин бўлади.

Биз, деди докладчи, мустақил жамоат ташкилоти — СССР Илмий ва инженерлик жамиятлари союзини тузишни шундай системани яратиш йўли, деб биламиз. Бу эса илмий-техникавий ижодиётнинг роли ва ижтимоий аҳамиятини ошириш, жамиятларнинг куч-ғайратини ўзини-ўзи бошқариш ва ўз харажатларини ўзи қоплаш принциплари асосида бирлаштириш, идоравий тарқоқликни бартараф этиш имконини беради, табиий, техникавий, ижтимоий фанлар намояндалари билан ишлаб чиқариш соҳасидаги мутахассисларнинг кучларини янада жипслаштиришни таъминлайди. КПСС Марказий Комитетининг Сиёсий бюроси бу таклифни қўллаб-қувватлади. СССР Илмий ва инженерлик жамиятлари союзини таъсис этиш тўғрисидаги масалани съездимизнинг муҳокамасига ҳавола қилиш мақсадга мувофиқ, деб топилди.

Сўнгра академик А. Ю. Ишлинский фан-техника тараққиётининг энг муҳим, асосий проблемаларини таърифлаб бердики, мамлакат фан-техника жамиятларининг эътиборини ана шу муаммоларга қаратиш лозим бўлади. Машинасозлик, ишлаб чиқариш жараёнларини автоматлаш ва механизациялаш биринчи навбатдаги проблемалардир.

Ишлаб чиқарилаётган маҳсулотнинг сифати, аввалгидек, фан-техника тараққиётининг мужассам ифодаси бўлиб қолмоқда. Бу борада ҳам фан-техника жамиятлари олдида фаолият учун кенг имконият мавжуд. Бу жамиятлар мамлакат ресурсларидан фойдаланишни анча яхшилаш учун ҳам кўп иш қила оладилар.

Сўнгра докладчи, фан-техника жамиятлари бошланғич ташкилотларининг янгича иш формалари ва усуллари тўғрисида муфассал сўзлаб, улар фаолиятидаги муваффақиятлар ва камчиликларни таҳлил этди.

Янги хўжалик механизми шароитида, деди у, фан-техника жамиятларининг маслаҳат бериб туришдан иборат хилма-хил фаолияти алоҳида аҳамиятга эга бўлади. Хўжалик ҳисобидаги муваққат ижодий коллективлар (МИК) ва фан-техника жамиятлари ташкилотларининг илмий-техникавий хизмат марказлари корхоналар учун ишланмаларнинг ишончли ижрочилари бўлиб қолишлари мумкин.

Ишлаб чиқариш пропагандаси, илмий-техникавий ва иқтисодий пропаганда жамиятларнинг ишида бош йўналишлардан бири бўлиб келди ва шундай бўлиб қолмоқда. Фан-техника жамиятлари узлуксиз таълим системасини вужудга келтиришга салмоқли ҳисса қўша олади. Шу муносабат билан жуда истиқболли бир модель юзага келмоқда. Халқ хўжалигининг муайян тармоғида ишловчи Бутуниттифоқ фан-техника жамиятлари марказий правлениеси ҳузуридаги малака ошириш сиртқи институти (ҳозир бундай институтлар олтита) методик ва ташкилий марказдир. «Эҳтиёжга қараб таълим бериш» принципини рўёбга чиқараётган халқ университетлари ва бошқа жамоат ўқув юртлари институтлар билан биргаликда ва жойларда уларнинг раҳбарлигида ишламоқдалар. Шунга қўшимча равишда шаҳарларда фан-техника жамиятларининг хўжалик ҳисобидаги узлуксиз таълим марказлари ташкил қилинмоқда. Биринчи шундай марказ ҳозирдаёқ Даугавпилсда ишлаб турибди. Бундай марказлар бошқа шаҳарларда ҳам ташкил этилмоқда.

Фан-техника жамиятларининг чет эллардаги илмий ҳамда инженер-техник зиёлиларнинг жамоат ташкилотлари билан ҳамкорлиги кенг истиқболга эга. Бизнинг социалистик мамлакатлар фан-техника жамиятлари билан муносабатларимиз, айниқса, мустаҳкамдир. Халқаро анжуманларда Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар фан-техника тараққиёти комплекс программасининг устун йўналишлари тақозо этаётган энг муҳим проблемалар тобора кўпроқ муҳокама қилинмоқда. Бунда социалистик мамлакатлар фан-техника жамиятлари федерациясининг фаолияти катта аҳамиятга эгадир.

Бутун дунёда инженер замонавий ишлаб чиқаришнинг бош фигурасидир. У билим билан бунёдкорлик ўртасидаги воситачидир. Мамлакатнинг фан-техника жамоатчилиги инженернинг обрў-эътибори тушиб кетганлиги ва фан-техника тараққиётини жадаллаштириш муаммоларини ҳал этишга унинг реал ҳиссаси пасайганлигидан матбуотда неча марталаб ташвиш билдирди, мамлакатнинг марказий план ва хўжалик органларига, жамоат ташкилотларига конкрет таклифлар билан мурожаат қилди. Ана шу масалаларнинг кўпчилиги партия ва ҳукуматнинг кейинги ҳужжатларида ҳал қилинди. Бизнингча, мамлакат олий илмий-инженерлик маркази — ССР Иттифоқи Инженерлик академиясини ташкил этиш тўғрисидаги таклифни рўёбга чиқариш ҳам кўп нарса бериши мумкин. Ана шу академия социалистик экономиканинг илмий-техникавий тараққиётида стратегик асослар ривожлантирилишини таъминловчи идоралараро ақлий марказ бўлиб қолиши керак.

Тажриба шундан далолат бериб турибдики, деди сўнгра нотиқ, партия органлари фан-техника жамиятлари ташкилотларини реал куч, деб билаётган ва катта-катта проблемаларни ҳал этишни ишониб топшираётган жойларда жамиятлар обрў-эътиборга ҳам, таъсир кучига ҳам эгадирлар. Бундай ишонч руҳлантиради, зотан фан-техника жамоатчилиги бунга амалий иш билан жавоб қайтара олади. Биз ВЦСПСдан, Касаба союзлари марказий комитетларидан ҳамиша актив ёрдам ва мадад олиб келдик, ҳозир ҳам шундай ёрдам ва мадад олиб турибмиз. Лекин афсуски, жойларда ишларнинг аҳволи кўпинча жуда бошқача бўлади.

Фан-техника жамиятларини ривожлантиришнинг асосий йўналишлари мамлакат фан-техника жамиятлари уставига ғоят жиддий равишда дахлдордир. Янги таҳрирдаги устав съезд муҳокамасига қўйилади.

Фан-техника жамиятлари, деди пировардида нотиқ, бутун мамлакат билан биргаликда ўз тарихидаги масъулиятли ва мароқли бир даврни бошидан кечирмоқда. Фан-техника зиёлилари, ишлаб чиқариш новаторлари ўртасида партия сиёсатининг тарғиботчилари бўлиш ва уларга қайта қуриш ҳамда жадаллаштириш йўлидаги курашда ўз ўрнини топишда ёрдам бериш — катта шарафдир.

Марказий ревизия комиссиясининг раиси О. И. Чабан шу комиссиянинг ҳисобот докладини қилди.

(ТАСС).

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумида

(Давоми. Боши 1-бетда).

Икромова Нигора Турғуновна — «Советский Узбекистан» журналининг техник редактори.

Исамуҳамедова Ляля Санжаровна — «Правда Востока» газета редакцияси хатлар бўлимининг мудири.

Калонхонов Муродхон — «Муштум» журнали редакциясининг масъул секретари.

Ким Елена Владимировна — «Мухбир» — «Корреспондент» журналининг бўлим редактори.

Кузмицкий Альберт Анатольевич — «Ангренская правда» газетасининг редактори.

Мирзамуҳамедова Машкура Зиёевна — «Совет Ўзбекистони» газета редакциясининг катта мухбири.

Мухсимов Миршароф Қодирович — «Совет Ўзбекистони» газета редакциясининг хатлар ва оммавий ишлар бўлими мудири.

Ниёзмуҳамедов Абдурахмон — Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриёти цинкография ва офсет қолиплар тайёрлаш цехининг ишчиси.

Олина Валентина Георгиевна — Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриёти журнал-ҳарф териш цехининг ҳарф терувчиси.

Раҳимов Азим — «Радуга» нашриёти Тошкент бўлинмаси ишлаб чиқариш бўлимининг мудири.

Сапаров Михли — «Совет Ўзбекистони санъати» журнали бош редакторининг ўринбосари.

Семёнова Тамара Сергеевна — «Правда Востока» газетаси редакциясининг корректори.

Смуглов Виктор Леонтьевич — «Правда Востока» газета редакцияси мухбирлар тармоғининг мудири.

Трабинович Михаил Яковлевич — «Агитатор Узбекистана» журнали редакциясининг пропаганда ва агитация бўлими мудири.

Травас Елена Николаевна — «Қишлоқ ҳақиқати» — «Сельская правда» газета редакциясининг бўлим мудири.

Убайдуллаев Темур — «Гулхан» журналининг катта редактори.

Хўжаева Малика — Тошкент область Ўрта Чирчиқ район «Машъал» газетасининг редактори.

Шерова Ҳабиба — Тошкент область Чиноз район «Ленин байроғи» газетаси редакторининг ўринбосари.

• Техника тараққиёти—давр талаби

ТИНЧ АТОМ ИШ ҚИДИРМОҚДА

ЎЗБЕКИСТОНДА ЯРАТИЛГАН ТЕХНИКА НЕГА РЕСПУБЛИКАМИЗНИНГ ЎЗИДА ҚЎЛЛАНИЛМАЯПТИ?

Карелиядан келган бу хабар билан фахрланса арзийди. Республикамиз ядрочи физиклари ишлаб чиққан, Ўзбекистон инженерлари ва ишчилари тайёрлаган приборлар комплекти Сегежа целлюлоза қоғоз комбинатида жорий этилди. Бу корхонада ўрнатилган зичликни ўлчовчи 15 приборнинг ҳар бири йилига 12 минг сўмни тежаш имконини бермоқда. Бу — барча приборлар 180 минг сўмлик наф келтирмоқда демакдир.

Харьковдан олинган мана бу хабарга эътибор беринг: Ўзбекистондан шу шаҳардаги йўғон арқон заводига толанинг нотекислигини ўлчовчи радиоизотоп приборлар келтирилиб ўрнатилган. Натижада битта цехнинг ўзидагина 100 минг сўм тежаб қолинмоқда.

Черниговдан хушхабар олинди: Камволь-мовут комбинатида йилига 400 минг сўм тежалмоқда.

Киев... Рига... Вильнюс... Запорожье... шаҳарларидан ҳам ана шундай хушхабарлар келди.

Лекин на Тошкентдаги қоғоз фабрикаси, на каноп фабрикалари, на тўқимачилик комбинатлари ва на Ўзбекистоннинг пахта заводларидан ана шундай хушхабар эшитилаётир. Нега бундай? Ахир, бу приборлар республикамизда яратилган-ку!

Биз радиоизотоп техникасини яратиш, жорий этиш ва ундан фойдаланишга алоқаси бўлган уч мутахассисга ана шундай савол бердик. Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлигининг радиация хавфсизлиги бўйича бош мутахассиси В. С. Вайнштейн, Ўзбекистон ССР Фанлар академияси ядро физикаси институтининг радиацион техника махсус конструкторлик бюроси патент-ахборот бўлими мудири А. О. Солодовников, Бутуниттифоқ «изотоп» бирлашмаси Тошкент бўлимининг директори Н. В. Степанов қуйидагиларни айтишди

КАТТА ИМКОНИЯТЛАР

Бошқа ҳар қандай техника «ожиз» бўлиб қолган жойда изотоп приборлар ёрдамга келади: улар ёпиқ аппаратлар, бинолар, қувурлар, ҳарорат баланд бўлган, газ ва чанг тарқалган агрессив муҳитларда нималар содир бўлаётганини бир зумда аниқлаб, ҳамиша шай бўлиб, пухта назорат қила олади. Химия ва металлургия, нефтни қайта ишлаш, газ жўнатиш, цемент ва озиқ-овқат маҳсулотлари ишлаб чиқариш, донни асраш ва унинг сифатини аниқлаш, маъданларни саралаш, темир йўл цистерналарига ёнилғи қуйиш... Хуллас, изотоп приборлар кўп соҳаларда жуда қўл келади.

Зарарсиз нурлар оқими қувурлар деворига, резервуарларга... «сингиб», ўша муҳитдаги модда таркибига боғлиқ тарзда «ичкарида» бўлаётган ҳодисалар тўғрисида ахборот «йиғади». Алоҳида асбоблар (датчиклар)да қайд этилган бу нурлар ўзи тарқалган муҳитнинг тезлиги, ҳарорати, зичлиги, бошқа кўп хоссаларидан воқиф этади.

Радиоизотоп прибор меҳнат унумдорлигини кескин юксалтиради, меҳнат шароитини яхшилайди. У маҳсулот сифатини ошириб, унинг таннархини камайтиради. Бу прибор холис, ҳалол ва ишончлидир. У аниқ ҳисоб-китобнинг дўсти ва қўшиб ёзишларнинг ашаддий душманидир.

МАРҲАМАТ, МУРОЖААТ ҚИЛСАНГИЗ БЎЛАДИ

Ядро физикаси институти қошида ишлаётган илмий-ишлаб чиқариш комплекси кўп ишларга қодир. Олимлар иш принципини ишлаб чиққанларидан кейин махсус конструкторлик бюросида приборларнинг чизмаси вужудга келади. Шу ердаги цехнинг ўзида приборлар ҳам тайёрланади. Приборларни жорий этиш билан бир қаторда техника қаровини ўрнига қўядиган бўлим ҳам бор.

«Изотоп» бирлашмасининг Тошкент бўлими заводлар, фабрикалар, қурилишлар ва муассасаларга ёрдам беришга ҳамиша тайёр: у консультациялар ва семинарлар уюштиради, техника сотиб олишда ёрдамлашади.

Кимки бу техникадан баҳраманд бўлган экан, кам бўлгани йўқ. Шу кунларда Чирчиқда «Электрохимпром» бирлашмасида 20 та радиоизотоп сатҳни ўлчаш приборлари монтажи ниҳоясига етмоқда, ана шундай ҳар бир прибор йилига 18 минг сўмгача даромад беради. Олмалиқ кон-металлургия комбинати ҳам физиклар билан ҳамкорлик қилмоқда. «Навоиазот» бирлашмаси ҳам катта наф кўрмоқда, бу ерда ўрнатилган ҳар бир сатҳ ва зичликни ўлчовчи прибор 20 минг сўм фойда бермоқда. Навоий цемент заводи, Ангрен, Тошкент ва бошқа шаҳарлардаги айрим корхоналар ҳам наф кўрмоқда... Лекин бундай корхоналар ҳали кўп эмас.

НОХУШ РАҚАМЛАР

Сўнгги 20 йил ичида Совет Иттифоқида радиоизотоп приборлар етказиб бериш 40 баравар кўпайган бўлса, Ўзбекистонда бор-йўғи 5 баравар кўпайди.

Тошкентдаги «Изотоп» бирлашмаси ҳар йили мамлакат саноати ва қишлоқ хўжалигига 8 мингтагача прибор сотмоқда. Ўзбекистон бунинг қанчасини харид қилмоқда? 150 тасини, холос. Бу ўринда Қозоғистон корхоналари 450—500 прибор сотиб олишаётганини айтиб ўтиш лозим.

Навоий шаҳридаги корхона йилига 20 минг сўм наф кўраётган ўша зичликни ўлчовчи асбобларни ёдга олайлик... Ядрочилар бундай приборлардан 184 та ясашган эди. Ўзбекистон фақат 40 тасини сотиб олди, холос, бошқа приборлар бўлак ўлкаларга сотилди. Саралаш фабрикаларига мўлжаллаб 30 та концентрат ўлчагич ясалди, буларнинг ҳар биридан йилига 120 минг сўмгача фойда кўрса бўлади. Республика металлурглари шулардан 13 тасини олиб қаноатланишди, бошқа приборлар республикадан нарида ўз «ўрнини» топди...

ТАНГ ҚОЛАДИ ОДАМ...

Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлигининг раҳбарлари республикада гепатит касали тарқаб кетди, деб неча-неча бор айтганлар. Бу оғир дард юқумли эканлигини ҳамма билади. Мана энди, арзонга тушадиган ва соддагина счётчикли препарат ёрдамида бирон-бир одам гепатит вирусига чалинган ёки чалинмаганлигини хатосиз айтиб бериш мумкин.

Барча республикаларнинг врачлари бу янгиликка қизиқиб қолишди. Препарат 50—60 сўм туради ва 15—20 беморни қаровдан ўтказиш имконини беради. Бу шифохонадаги қаровга нисбатан кўп марта арзондир. Гепатит-ку тарқалиб, аҳолини ана шу дарддан актив муҳофаза этилиши талаб қилинаётган экан, хўш, Ўзбекистоннинг касалхоналари ва поликлиникалари биз юқорида таърифлаган препаратдан қанча сотиб олишди, деярсиз? Танг қоладиган ери шундаки, бирортасини ҳам сотиб олишмади!

Республика Соғлиқни сақлаш министрлигининг вакили иштирокида «Изотоп» бирлашмаси ходимлари уюштирган махсус семинар ҳам ёрдам бермади. Айни вақтда, Украина, Латвия, Литва медицина муассасалари бу препаратни сотиб олиб, жорий этмоқдалар...

НЕГА БУНДАЙ БЎЛДИ

Шундай одамлар борки, уларга радиоизотоп ва электрон назоратнинг ҳалоллиги ва холислиги ёқмайди. Бундай техника, айтайлик, пахта заводига ўрнатилганида бузилиб қолаётганлиги, ишдан чиқаётганлиги, «тихирлик» қилаётганлиги тасодифанми?

Бошқа одамлар эса радиактив нурланиш табиатини билмайдилар, оқибатда гумроҳлик қиладилар, жўнроқ қилиб айтганимизда, нурланишдан чўчийдилар. Сўнгги 20 йил ичида Ўзбекистон радиоизотоп хавфсизлиги хизмати бирон-бир офат рўй берганлигини, тинч атом фалокатга сабаб бўлганлигини қайд этгани йўқ, ҳалиги кишилар эса бундан бехабардирлар. Шаҳарларимиз ҳавосини қўрғошин, тутун, концероген билан булғаётган оддийгина автомобиль эса бундан кўра хавфлироқ эканини билармиканлар улар?

Бошқа бир тоифа одамлар эса радиоизотоп техника борлигини бутунлай билмайдилар, бу техника тузукроқ «кўз-кўз» қилинаётгани йўқ-да. Бизнинг юқоридаги уч ҳамсуҳбатимиз буни тан олишди.

Тўртинчи тоифа одамлар эса бундан бохабардир ва шундай приборларни кўришган. Лекин изотоплар билан «тил топиша олмай» юришибди. Ўзбекистонда бу «ҳунар»ни ҳеч ким ўргатаётгани йўқ! На институтларда, на техникумларда ва на курсларда ўқитишаяпти.

МИЛЛИОНЛАРНИ ТЕЖАШ МУМКИН

Техника жараёнлари жадаллаштирилмагани, зарарли иш шароитларида қўл меҳнатига барҳам берилмагани учун миллионлаб сўм совурилаётгани аниқ.

Тинч атом экономиканинг кўп тармоқларида хўжалик ҳисобини жорий этиш ишида меҳнат коллективларининг ишончли ёрдамчиси бўлиб қолиши мумкин. Бунинг учун эса мутахассислар таъкидлашаётганидек, тинч атомнинг қадрига етиш керак. Мунтазам ишлайдиган ҳамда ҳуқуқ-ваколатларга эга бўлган ва, эҳтимолки, ҳукумат номидан иш юритадиган методик марказ ёки кенгаш зарур. Фан-техника тараққиётига кўмаклашувчи республика кенгашида секция тузилса ҳам маъқул бўлади.

Ҳар қалай, бу проблема ниҳоятда муҳим бўлиб, катта наф келтириши мумкинлигидан бу фойдани «кўриб кўрмасликка» олиш ярамайди. Бунда Ўзбекистонда тайёрланган приборларни сотиб олиб, улардан муваффақиятли фойдаланаётган корхоналардан ибрат олсак арзийди.

Ю. КРУЖИЛИН,
ЎзТАГ мухбири.

Сталинград жангининг 45 йиллигига

СОБИҚ ЖАНГЧИЛАР УЧРАШУВИ

Сталинград учун олиб борилган жангларнинг 45 йиллиги нишонланаётган шу кунларда, мазкур жангларда бевосита иштирок этган собиқ фронтчилар учрашуви алоҳида эътиборга сазовор. 1942 йилда Ўзбекистонда ташкил этилган ва кейинчалик 3-Гвардиячи армия составида қаҳрамонларча олишиб, қуршовдаги Паулюс қўшинларининг халқани ёриб чиқишига имкон бермаган 94-алоҳида ўқчи бригада жангчиларининг бир қисми куни кеча Тошкентда учрашдилар.

Костюмлари кўксини фақатгина жанговар мукофотлар эмас, балки урушдан кейинги осуда қурилиш йилларидаги намунали меҳнатлари учун берилган орден-медаллар ҳам безаб турган бу қаҳрамонлар ўтмиш хотиралари ҳамда бугунги кундаги қувонч ва ташвишлари ҳақида ўртоқлашдилар. Улар Қизил Байроқ орденли Туркистон Ҳарбий округи музейида бўлишди. Тошкент гарнизони жангчилари билан учрашишди. В. И. Ленин номли Тошкент умумқўшин олий билим юрти курсантлари билан суҳбат қуришди. Шунингдек, собиқ жангчилар уруш ва меҳнат ветеранлари республика Советида уюштирилган давра суҳбатида иштирок этишди. Суҳбатда Тошкент шаҳар партия комитетининг биринчи секретари Б. Ф. Сатин қатнашди.

Суратда: учрашув қатнашчиларининг бир группаси.

А. Зуфаров фотоси.

УМИД БИЛАН ИЗЛАЙМИЗ

Ўзбекистон тарих ва маданият ёдгорликларини сақлаш жамияти Тошкент область Совети қошидаги «Прометей» қидирув клуби аъзолари Улуғ Ватан уруши йилларида мардона курашиб, ҳалок бўлган кўпгина юртдошларимизнинг тақдирини аниқлаш мақсадида кўплаб экспедициялар, сафарлар, изланишларда бўладилар. Чунончи, яқинда Волгоградда бўлиб қайтдик. Қисқа сафар мобайнида турли одамлар билан учрашдик, суҳбатлашдик, кўп жойларда бўлдик...

Волгоградда Темир майдон деб аталган жой бор. Аввалари тиканли сим билан ўралган бу майдонга ҳеч кимни йўлатишмасди. Чунки у ҳанузгача зарарсизлантирилмаган миналар билан тўла эди. 1977 йилда Волгоградда қизил изтопарларнинг Бутуниттифоқ слёти бўлиб ўтди. Область ва шаҳар комсомоллари Сталинград тупроғини миналардан ва снарядлардан тозалашни таклиф қилдилар. Ўша йили Темир майдондан 6500 мина ва снарядлар олинди. Айнан шу пайтда бу ердан бир неча юз совет жангчиларининг жасадлари топилди. 33 йилдан бери бу солдатлар бедарак кетган деб ҳисобланарди. Уларнинг хоки янги жойга кўчирилди ва бу жойга Солдатлар майдони номи берилди. Бугунги кунда Волгоград комсомоллари, қизил изтопарлари ҳарбий комиссариатлар билан ҳамкорликда шу жангчилар номини аниқлашмоқда.

Областнинг Киров райони марказидан бир неча километр масофада 145,4 баландлик бор. 1943 йил муқаддимасида шу ерда Сталинград жангининг ҳал қилувчи лаҳзалари бошланганди. 64- ва 62-армияларнинг мисли кўрилмаган жасорати ва қаҳрамонлиги шу ерда намоён бўлди. Мазкур тепаликда (унинг номи Лисая Гора) 50 минг совет жангчиси фашистларга қарши шиддатли жангга кирди. Уларнинг кўпчилиги бу қонли тўқнашувда қаҳрамонларча ҳалок бўлди. 1968 йилда тепаликда совет жангчиларининг порлоқ хотирасига ёдгорлик ўрнатилди.

Волгограддаги яна бир жойга «Шарқ халқлари тепалиги» номи берилган. Бу ерда бошқа миллатлар қатори ўзбеклар ва бошқа ўртаосиёлик жангчилар мислсиз жасорат кўрсатдилар. Биз эса ўша жанглар қаҳрамонларининг номларини ҳанузгача билмаймиз. Айни пайтда Волгограддаги ўртоқлар бизнинг илтимосимизга кўра қидирув ишларини олиб боришмоқда. Улар Сталинград жангларида ҳалок бўлган ўзбекистонлик жангчилар ҳақида маълумот тўпламоқдалар.

Маълумки, 1941 йилдан бошлаб Ўзбекистонда кўплаб кавалерия дивизияси ва махсус ўқчи бригадалари ташкил этилган эди. Клубимизга келаётган хатларда баъзи юртдошларимиз Сталинград остоналарида жанг қилган оталари, акалари ва бошқа яқинларининг кейинги тақдиридан бехабар эканликларини билдирадилар, ёрдам сўрайдилар. Хатларда дивизиялар, полклар номлари кўрсатилмаган. Умуман, ҳарбий қисмлар ҳақида уларда ҳеч қандай маълумот йўқ. Бу албатта, қидирув ишини анча қийинлаштиради.

Мана икки йил бўлдики, тошкентлик Аҳмад Абдуллаевич Бекбўлатов ҳақида ҳеч қандай маълумот тополмаяпмиз. Бу одам 1922 йили туғилган. Ленин номли Тошкент ҳарбий билим юртини тамомлаб, Москвага СССР Мудофаа министрлиги ихтиёрига жўнатилган, М. Фрунзе номли Ҳарбий Академиянинг ётоқхонасида яшаган. Лейтенант-пулемётчи А. Бекбўлатов кейинчалик Сталинградга жўнаган. Шундан сўнг ундан ҳеч қандай хабар бўлмади. Клубимизга Бекбўлатовнинг жияни Венера Масягина мурожаат қилди. Москвага Мудофаа министрлигининг кадрлар бошқармасига, Подольскдаги Марказий архивга, Ленинграддаги Ҳарбий медицина музейига, СССР Қизил Ярим ой жамиятининг ижроия комитетига хатлар юбордик. Сўнг Волгоград область ҳарбий комиссариатига, Волгоград Тарих ва маданият ёдгорликларини сақлаш жамиятига, область комсомол комитетига хатлар ёздик...

Клубимизга Сталинградда бедарак йўқолган 30 жангчининг оилалари мурожаат қилишган. Афсус, бу фамилияларни Волгоградда учрата олмадик. Область ҳарбий комиссариатида ҳам улар ҳақида ҳеч қандай маълумот йўқ. Балки ҳозир номлари тикланаётган минглаб жангчилар орасида уларнинг ҳам номлари чиқар. Биз 1919 йилда туғилган Имом Юсуфалиев, 1924 йилда туғилган Қобил Каримов, 1910 йилда туғилган Маъди Умаров, 1913 йилда туғилган Ҳожимурод Обидовлар ҳақида бирор маълумот чиқишидан умидвормиз.

Бу ишда бизга Волгоград изтопарлари, фидойи одамлар ёрдам бермоқдалар. Улардан бири педагог Нелли Ивановна Колесовадир. Кўп йиллардан бери қидирув ишларини олиб бораётган бу аёл «Шарқ халқлари тепалиги» ҳақида қўлдан келганча маълумот тўплаб, бизга етказишга ваъда берди. Мамай Қўрғон мемориал комплекси дирекцияси қошидаги қидирув группаси ҳам ишимизга катта ёрдам берадиган бўлди.

Волгограддан қайтар эканмиз «Ҳеч ким ва ҳеч нарса унутилмайди» деган иборанинг қанчалар ҳаққоний эканлиги ҳақида ўйлардик. Чиндан ҳам Ватан учун қон тўккан қаҳрамонлар номи абадий қолади. Номаълум жангчилар хотираси эса эртами, кечми аниқланади, албатта. Бунга шубҳа йўқ.

Зарифа ЭШМИРЗАЕВА,
ЎзССР Тарих ва маданият ёдгорликларини сақлаш жамияти Тошкент область Советининг масъул секретари, «Прометей» қидирув клубининг раҳбари.

ТЕЛЕТАЙП ЛЕНТАСИДАН

● КОБУЛ, 1 февраль. (ТАСС). Бу ерда турли соҳаларда Совет-Афғонистон ҳамкорлигини ривожлантириш ҳақида янги битимлар тузилди. 31 январь куни Қозоғистон ССР билан Афғонистоннинг Қандаҳор, Забул ва Урузгон вилоятлари ўртасида, шунингдек Озарбайжон ССР билан Пактиё, Пактика вилоятлари ва Хост округи ўртасида бевосита алоқалар ҳамда ҳамкорлик тўғрисида ҳужжатлар имзоланди. Шу куни СССР Госстройи билан Афғонистон республикаси қурилиш министрлиги вакиллари техникавий ҳамкорлик тўғрисидаги ҳужжатни ҳам имзоладилар. Ҳужжатда СССР давлат қурилиш ишлари комитети афғон инженерларининг Совет Иттифоқида амалий иш тажрибасини ўрганишда кўмак бериши назарда тутилган.

● ВАРШАВА. Совет Иттифоқининг техникавий кўмагида барпо этилган халқ Польшаси қора металлургиясининг байроқдори бўлган «Катовице» комбинати ва «Дружба» кокс химияси заводи дастлабки бир миллион тонна кокс ва у билан бирга чиқадиган маҳсулот етказиб берди. Корхонада иккита кокс батареяси ишга туширилди ва улар лойиҳадаги қувватга тўла эришди, яъни бир кеча-кундузда 1900 тонна юқори сифатли хом ашё тайёрлаб берадиган бўлди. Ҳозир яна иккита батарея қурилади. Улар фойдаланишга топширилгач, завод йилига салкам уч миллион тонна кокс тайёрлаб берадиган бўлади. Бу эса комбинатнинг ана шу турдаги хом ашёга бўлган эҳтиёжини тўла-тўкис қондириш имконини беради. «Дружба» заводи маҳсулотининг бир қисми Совет Иттифоқига етказиб берилади.

● БОНН. Ғарбий Германиянинг Баден-Вюртемберг вилояти бош министри Лотар Шпэт Совет Иттифоқи билан иқтисодий ҳамкорлик ривожлантирилишини ёқлаб чиқди. У «Вельт» газетасининг мухбири билан суҳбатда СССР билан иқтисодий муносабатларнинг кенгайтирилиши Шарқ ва Ғарб ўртасидаги муносабатларни барқарорлаштиришга қўшиладиган муҳим ҳисса эканлигини таъкидлади.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Михаил Горбачев ўтказаётган янги сиёсат туфайли Москва халқаро кооперацияга, шу жумладан иқтисодий соҳадаги кооперацияга тайёрдир, деди Шпэт. У Совет Иттифоқи билан иқтисодий алоқани ривожлантиришга ижобий баҳо берди ва бундай алоқаларни яхшилаш имкониятлари тўғрисида умидворлик билдирди.

● ПАРИЖ. Франция пойтахти атрофидаги Банъол шаҳрида очиладиган нуфузли халқаро конференция «Касаба союзлар ва халқаро иқтисодий хавфсизлик» мавзуига бағишланди.

Мазкур анжуман ишида 90 дан ортиқ регионал ва миллий касаба союз бирлашмаларидан вакил бўлган 200 дан кўпроқ делегат қатнашади. Учрашув доирасида иккита комиссия — «касаба союзлари» тенг ҳуқуқли иқтисодий ҳамкорлик учун» ва «тараққиёт йўлидаги қуролсизланиш» комиссиялари иш олиб боради. Улар комплекс қарорлар ва тавсиялар тайёрлайдилар, турли касаба союз бирлашмаларининг фикрлари ва позицияларини умумлаштирадилар. Конференция ишида Совет касаба союзлари делегацияси иштирок этади.

● БОНН, 1 февраль. (ТАСС). Қуйи Саксония ўлкаси маъмурий суди полициянинг 1986 йил декабрь ойида Геттинген шаҳридаги ёшлар клубига ҳужум қилганлиги ҳақидаги ишни қараб чиқиб, «ўтказилган бу ҳаракат ғайриқонуний эканлигини» тан олди ва етказилган моддий зарарни тўлашни полиция зиммасига юклади.

Бу ҳужум шаҳар полицияси бошлиғи Лотар Вилнинг буйруғига биноан амалга оширилган эди.

● ХЕЛЬСИНКИ. Якшанба куни Финляндияда республика янги президентига сайловларнинг биринчи куни тугади. Президентлик ўрнига турли партиялар, ҳаракатлар ва ташкилотлардан кўрсатилган 5 та расмий номзод даъвогарлик қилмоқда. Улар орасида мамлакатнинг ҳозирги президенти Мауно Койвисто, бош министр Харри Холкери, марказ партиясининг раиси Пааво Вяюрюнен, собиқ губернатор Калеви Кивисте, Финляндия Компартияси (бирлик) Бош секретари Йоуко Каяноя бор.

100 дан кўпроқ коммунада тўпланган дастлабки маълумотларга кўра, овоз бериш ҳуқуқига эга бўлган финлар янги давлат бошлиғини сайлашда ўтган йилги парламент сайловига қараганда бирмунча фаол қатнашдилар.

(ТАСС, 1 февраль).

БУГУН — НАВБАТДАГИ ҚАБУЛ

«Тошкент ҳақиқати» газета редакцияси ҳузуридаги жамоатчилик Советининг аъзоси, Тошкент шаҳар социал таъминот бошқармасининг бошлиғи Холида Убайдуллаевна ТУРСУНОВА бугун — 3 февраль соат 17.00 дан бошлаб навбатдаги қабулни ўтказади.

Жамоатчи Совет қабулхонаси Ленинград кўчаси, 32-уй, 7-қават, 742-хонага жойлашган. Телефонлар: 33-40-48; 32-53-54.

А. МАХМУТОВ

М. КАЗАРЯН

О. НАЗАРОВ

В. ЯНОВСКИЙ

В. ЕРЕШЧЕНКО

Е. ЗАЙЦЕВ

Р. ТАРАМОВ

Д. ЕЛИСЕЕВ

Бокс бўйича СССР чемпионати якунланди

ТОШКЕНТ РИНГИДАН — ОЛИМПИАДАГА

А. ПАКЕЕВ

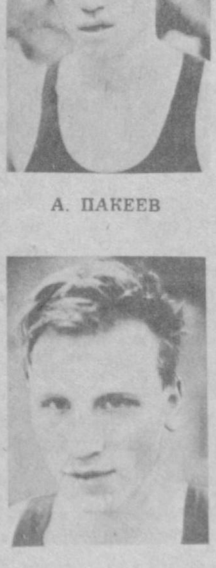

А. АРТЕМЬЕВ.

Спорт кошонасида байрам руҳи сезилиб турипти. Рингга биринчи бўлиб халқаро классдаги спорт мастерлари РСФСР вакили Александр Махмутов ва арманистонлик Ншан Мунчянлар чиқишади. Уччала раундда ҳам қизғин, лекин тенг олишув давом этди. Омад А. Махмутовга кулиб боқди.

СССР чемпионатида иккинчи бўлиб даврага РСФСРнинг икки вакили Альберт Пакеев ҳамда Анатолий Филипповлар кўтарилишди. Спорт мастери А. Пакеев халқаро классдаги спорт мастери, тажрибали чарм қўлқоп устаси А. Филипповни таслим бўлишга мажбур этди.

Навбат 57 килограммгача вазн тоифасидаги боксчиларга. Челябинсклик Сергей Уфимцев ленинградлик Александр Артемьевнинг оғир зарбаларидан икки марта нокдаунга учради. Бу эса финал учрашуви тақдирини ҳал этди.

Ярим енгил вазнда эса ғолиблик учун курашни Александрнинг укаси Сергей Артемьев ва арманистонлик Михак Казарян давом эттиришди. Сергей кумуш медал билан чегараланди. 1987 йилги СССР ва Европа чемпиони яна шоҳсупанинг энг юқори поғонасидан ўрин олди.

Мухлислар қирғизистонлик Орзубек Назаров ва Константин Цзю учрашувини сабрсизлик билан кутишарди. Чунки бу боксчилар ажойиб тактик ва техник маҳоратларини намойиш этиб, кўп бор мухлисларнинг олқишига сазовор бўлишган ва уларнинг ҳурмат-эътиборларини қозонишганди. Бу «жанг» шу куннинг энг чиройли учрашувларидан бирига айланди. Орзубек чемпионлик шарафига муяссар бўлди. Озгина фарқ билан ютқазган 19 ёшли Константин кумуш медаль ҳамда Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетининг «Финал мусобақасининг энг ёш қатнашчиси»га совринининг соҳиби бўлди.

Биринчи ярим ўрта вазнда юксак номни 30 ёшли белоруссиялик Вячеслав Яновский қўлга киритди. Қозоғистон вакили Эрик Ҳакимов иккинчи ўрин билан чегараланди.

67 килограммгача вазнда асосий даъвогарлардан бири Сергей Караваев Владимир Ерешченкога ютқазиб қўйди. Биринчи ўрта вазнда Гаджи Темирболатов (Москва) касаллиги туфайли финалда қатнаша олмади ва қозоғистонлик Евгений Зайцев ғолиб деб эълон қилинди. 75 килограммгача вазн тоифасида Руслан Тарамов Сергей Бражниковни (иккалови РСФСР) мағлуб этди. Икки марта олимпия чемпиони, ўз маҳорати билан жаҳонга довруғи кетган совет боксчиси Валерий Попенченко номли соврин ҳам халқаро классдаги спорт мастери Руслан Тарамовга топширилди. Ўрни келганда шуни фахр билан айтиш керакки, ҳамшаҳримиз Валерий Попенченко бокснинг илк сирларини Тошкентда ўрганган. Москвада олий ўқув юртида ўқиди, маҳоратини такомиллаштирди. Худди шу вазнда жаҳон чемпиони, олимпия ўйинлари финалчиси Руфат Рисқиев ҳам жаҳонга танилган. Афсуски, 75 килограммгача оғирликда республикамиздан бир неча спортчи рингга чиқиб, биронтаси соврин эгаси бўла олмади.

Хизмат кўрсатган спорт мастерлари махачқалалик Нурмагомед Шонавазов ва украиналик Дмитрий Елисеев (81 килограммгача оғирликда) ўртасидаги олишув ўта кескин вазиятда ўтди. Дмитрий ёрқин ғалабага эришди.

Биринчи оғир вазнда Виктор Акшенов (Украина) ғолиблик нашидасини сурди. Тўрт карра РСФСР чемпиони Евгений Судаков таслим бўлди.

Одатдагидек чемпионатнинг якунловчи учрашувида халқаро тоифадаги спорт мастерлари Вячеслав Яковлев (Ленинград) ва Александр Мирошниченко (Қозоғистон) рингга чиқдилар. А. Мирошниченко ғолиб келди.

Шундай қилиб мамлакат чемпионати тугади. Финалда «Динамо» жамиятининг 12 аъзоси, армиячилардан саккиз спортчи иштирок этди. Учкиши М. Казарян, О. Назаров ва В. Яновскийларгина чемпионлик унвонларини сақлаб қола олдилар. Афсуски, республикамиздан бирор боксчи финалда қатнашмади. Фақатгина Ҳаким Матчонов бронза медал эгаси бўла олди.

Б. ПЎЛАТОВ.

В. АКШЕНОВ

А. МИРОШНИЧЕНКО

А. ЗУФАРОВ фотолари.

(«Тошкент ҳақиқати»нинг навбатдаги сони 5 февралда чиқади).

Редактор ўринбосари С. Ғ. МУСАЕВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КИНОФИЛЬМЛАР ПРОКАТИ ИДОРАСИ

ФЕВРАЛЬ ОЙИДА
ОБЛАСТЬ ШАҲАРЛАРИ ВА РАЙОНЛАРИДА

«ЗУЛМАТДАН-ЗИЁГА»

ШИОРИ ОСТИДА ФИЛЬМЛАР ТЕМАТИК НАМОЙИШИНИ ЎТКАЗАДИ.

ҲУЖЖАТЛИ ФИЛЬМЛАР:

ОЛМАЛИҚ ШАҲРИ, «ОЛМАЛИҚ» КИНОТЕАТРИДА
3 февралда — **Ака ва сингил; Долларга таянган биродарлар.**
ЧИРЧИҚ ШАҲРИ, НАВОИЙ НОМЛИ КИНОТЕАТРДА
3 февралда — **Худонинг шоҳидлари.**
БЕКОБОД ШАҲРИ, «ЎЗБЕКИСТОН» КИНОТЕАТРИДА
3 февралда — **Паранжи; Руҳоний сирпанчиқ йўлда.**
ҒАЗАЛКЕНТ ШАҲРИ, «БЎСТОН» КИНОТЕАТРИДА
3 февралда — **Аршиаълогача билет қанча туради?**
ЯНГИЙЎЛ ШАҲРИ, «ПОБЕДА» КИНОТЕАТРИДА
3 февралда — **Паранжи; Гулдор боғич ёки экзотиканинг у томонида.**
ЗАФАР ПОСЕЛКАСИ, «НОДИРА» КИНОТЕАТРИДА
3 февралда — **Қасос.**

ЎЗБЕККОНЦЕРТ
В. И. ЛЕНИН НОМИДАГИ СССР ХАЛҚЛАРИ ДЎСТЛИГИ САРОЙИДА

3, 4, 5 февраль соат 19.30 да
6 февраль соат 16 ва 19.30 да
7 февраль соат 12, 16 ва 19.30 да

МОСКВА КИНОАКТЕРЛАР ТЕАТРИ АРТИСТЛАРИНИНГ ГАСТРОЛЛАРИ

ТЕАТРЛАШТИРИЛГАН «ЎРТОҚ КИНО» ТОМОШАЛАРИ

ҚАТНАШАДИЛАР: СССР халқ артисти Пётр ГЛЕБОВ, РСФСР халқ артистлари: Майя БУЛГАКОВА, Зинаида КИРИЕНКО, Георгий ВИЦИН, Николай РИБНИКОВ, Иван РИЖКОВ, Евгений ШУТОВ.

РСФСРда хизмат кўрсатган артистлар: Алла ЛАРИОНОВА, Геннадий КОРОЛЬКОВ, Евгений МОРГУНОВ, Раднэр МУРАТОВ;

Артистлар: Лариса ВИККЕЛ, Нина ГОЛОВИНА, Кирилл СТОЛЯРОВ.

Театрнинг бош режиссёри — Вячеслав СПЕСИВЦЕВ.

Билетлар соат 14.00 дан бошлаб сотилади.

Коллектив бўлиб тушиш учун заявкалар қабул қилинади.

«БЕЛАРУСЬ»ГА МАРҲАМАТ!

Республиканинг энг йирик «Беларусь» универмаги қошида одатдагидан ўзгача янги бир секция ташкил этилди. Бу қандай секция дейсизми? Марҳамат, танишинг. Эндиликда бу ерда кооперативлар ва якка тартибдаги меҳнат фаолияти билан шуғулланадиган гражданлар тайёрлаган турли хил чиройли ва нафис саноат буюмлари қабул қилинади ва сотилади.

Универмаг соат 9.30 дан 21.00 гача; душанба куни эса соат 11 дан 19.00 гача ишлайди.

Дам олиш куни — якшанба.

46-27-81 ва 46-07-62 телефонлари орқали барча масалалар юзасидан маълумотлар олишингиз мумкин.

Мурожаат қилиш учун адрес: 220026, Минск шаҳри, Жданов кўчаси, 4-уй.

Белоруссия савдо рекламаси агентлиги.

«Союзторгреклама» Бутуниттифоқ бирлашмасининг Ўзбекистон реклама агентлиги.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ДАВЛАТ АГРОСАНОАТ КОМИТЕТИ
«УЗПЛОДООВОШЧТРАНС» АВТОТРАНСПОРТ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИНИНГ ТОШКЕНТ ЎҚУВ-ТЕХНИКА МАРКАЗИ

— «КамАЗ» туркумига оид автомобиллар, Чехословакияда ишлаб чиқарилган АВИА авторефрижераторлари ва юк автомобилларининг ҳайдовчилари ва улардан фойдаланувчи мутахассисларни тайёрлаш;
— «Е» категориясидаги ҳайдовчиларни тайёрлаш. Мутахассисларни тайёрлаш ишлаб чиқаришдан ажралган ва ажралмаган ҳолда олиб борилади;
— ёнилғи системалари ва барча турдаги автомобилларда туташ ва газ иси чиқишини диагностика қилиш бўйича автомобилларга кўчма комплекс лаборатория ёрдамида хизмат кўрсатиш;
— тегишли асбобларни қўлланган ҳолда автомобилларнинг ёнилғи системалари ва электр асбоб-ускуналарини ремонт қилиш ва созлаш ишларини амалга ошириш;
— юксак аниқлик даражасида юқори босимли ёнилғи насосларини созлаш, ремонт қилиш ва хизмат кўрсатиш;
— авторефрижераторларнинг совутиш қурилмаларига техника хизмати кўрсатиш ва уларни ремонт қилиш юзасидан

1988 йил учун

ШАРТНОМАЛАР ТУЗАДИ

Бошқа шаҳарлардан келиб ўқиётганлар учун меҳмонхона мавжуд.

Таълим курси учун нақд пул тариқасида ва пул ўтказиш йўли билан ҳақ тўланади.

АДРЕС: Тошкент шаҳри, Оҳангарон шоссеси, «Роҳат» ҳалқа йўли, Наврўз кўчаси. Телефон 96-65-70.

ТАШКИЛОТЛАР ВА КОРХОНАЛАРНИНГ РАҲБАРЛАРИ ДИҚҚАТИГА!
ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ АГРОСАНОАТ БИРЛАШМАСИНИНГ ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК ОБЪЕКТЛАРИ ҚУРИЛИШИ БЎЙИЧА БИРЛАШГАН ДИРЕКЦИЯСИ ТУГАТИЛДИ

Даъволар 27 февралгача қуйидаги адресда қабул қилинади: Тошкент области, Янгийўл району, «Новомихайловский» давлат наслчилик заводи.

ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ЎҚИТУВЧИЛАР МАЛАКАСИНИ ОШИРИШ ИНСТИТУТИ

«Психология» ихтисоси бўйича педагогика ва психология кафедрасининг доценти ва катта ўқитувчиси (ўзбек ва рус тилларида ўқитиш билан бирга) **вакант вазифаларига КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ**

Конкурс муддати — 27 февралгача.

АДРЕС: 700100, Тошкент шаҳри, Педагогика кўчаси, 64-уй.

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ
(«Ташкентская правда»)
Орган Ташкентского обкома Коммунистической партии Узбекистана и областного Совета народных депутатов

Издается на узбекском языке

Редакция адреси: 700083, ГСП, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32